

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Michal Kalenský

Práva na označení se zaměřením na vnější podobu

Diplomová práce

Olomouc 2011

Já, níže podepsaný Michal Kalenský, autor diplomové práce na téma *Práva na označení se zaměřením na vnější podobu*, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“) v platném znění, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalozích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Knihovna UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

Prohlašuji, že moje osobní údaje jsou pravdivé.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Práva na označení se zaměřením na vnější podobu* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 10. března 2011

.....
Michal Kalenský

Rád bych tímto poděkoval Doc. JUDr. Ludmile Lochmanové Ph.D. za veškerou její pomoc, vstřícný přístup a cenné rady.

Obsah

OBSAH	4
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
ÚVOD	8
VYMEZENÍ CÍLŮ A TÉMATU PRÁCE.....	8
METODOLOGIE.....	8
OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ TEXTU.....	9
ZHODNOCENÍ DOSAVADNÍHO ZPRACOVÁNÍ TÉMATU A CHARAKTERISTIKA ZDROJŮ.....	9
STRUKTURA TEXTU.....	10
1 PRÁVA NA OZNAČENÍ JAKO SOUČÁST DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ	12
1. 1 VYMEZENÍ POJMŮ „PRÁVA K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ“ A „PRÁVA K NEHMOTNÝM STATKŮM“.....	12
1. 2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ.....	12
1. 3 SYSTEMATIKA PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ A ZAŘAZENÍ PRÁV NA OZNAČENÍ.....	13
2 HISTORICKÝ VÝVOJ PRÁV NA OZNAČENÍ	15
2.1 OCHRANNÉ ZNÁMKY.....	15
2.2 OZNAČENÍ PŮVODU A ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ.....	17
2.3 OBCHODNÍ FIRMA.....	18
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA	21
3.1 OCHRANNÁ ZNÁMKA.....	21
3.1.1 Úprava na národní úrovni.....	21
3.1.2 Úprava na unijní úrovni.....	21
3.1.3 Úprava na mezinárodní úrovni.....	22
3.2 OZNAČENÍ PŮVODU A ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ.....	23
3.2.1 Úprava na národní úrovni.....	23
3.2.2 Úprava na unijní úrovni.....	24
3.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni.....	24
3.3 OBCHODNÍ FIRMA.....	25
3.3.1 Úprava na národní úrovni.....	25
3.3.2 Úprava na unijní úrovni.....	25
3.3.3 Úprava na mezinárodní úrovni.....	26
4 POJEM A FUNKCE PRÁV NA OZNAČENÍ	27
4.1 OCHRANNÁ ZNÁMKA.....	27
4.2 OZNAČENÍ PŮVODU A ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ.....	29
4.3 OBCHODNÍ FIRMA.....	31
5 VNĚJŠÍ PODOBA A TVORBA	33
5.1 OCHRANNÉ ZNÁMKY.....	33
5.1.1 Obecně.....	33
5.1.2 Slovní ochranné známky.....	35
5.1.3 Obrazové ochranné známky.....	37
5.1.4 Čichové ochranné známky.....	37
5.1.5 Zvukové ochranné známky.....	40
5.1.6 Ochranné známky tvořené barvou.....	43
5.1.7 Prostorové ochranné známky.....	46
5.1.8 Chuťové ochranné známky.....	47
5.1.9 Kombinované ochranné známky.....	47
5.1.10 Další formy ochranných známek.....	48
5.2 OZNAČENÍ PŮVODU A ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ.....	49
5.3 OBCHODNÍ FIRMA.....	51
5.3.1 Zásady tvorby.....	51
5.3.2 Obchodní firma fyzické osoby.....	55
5.3.3 Obchodní firma právnické osoby.....	57

ZÁVĚR	63
BIBLIOGRAFIE	65
KNIHY	65
ČASOPISY	66
ROZHODNUTÍ.....	67
INTERNET	68
DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	68
DŮVODOVÉ ZPRÁVY	68
ROZŠIŘUJÍCÍ LITERATURA.....	69
SHRNUTÍ	70
ABSTRACT	71
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV	72
LIST OF KEYWORDS	73

Seznam použitých zkratek

a) právní předpisy

Nařízení 40/94	Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993, o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení. Úř. věst. L 011, 14. ledna 1994, s. 1 a násl.
Nařízení Rady	Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009, o ochranné známce Společenství. Úř. věst. L 078, 24. března 2009, s. 1 a násl.
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Prováděcí nařízení	Nařízení Komise (ES) č. 2868/95 ze dne 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení. Úř. věst. L 303, 15. prosince 1995, s. 1 a násl.
První směrnice	Směrnice Rady 89/104 ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách. Úř. věst. L 040, 11. února 1989, s. 1 a násl.
PUÚ	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění pozdějších revizí
PZ	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví podepsaná dne 15. dubna 1994 v souvislosti s uzavřením Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
VOZ	vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
VZO	zákon č. 1/1863 ř. z., Všeobecný obchodní zákoník
ZM	zákon č. 301/2000 Sb., matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Známkový zákon	zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

ZOP	zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, ve znění pozdějších předpisů
ZOPV	zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů
ZOZ	zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
ZVPPV	zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví

b) judikatura

Eden SARL	Rozsudek ze dne 27. října 2005, <i>Eden SARL v OHIM</i> , T-305/04, ECR p. II-4705
Libertel	Rozsudek ze dne 6. května 2003, <i>Libertel Groep BV v Benelux-Merkenbureau</i> , C-104/01, ECR p. I-3793
Shield Mark	Rozsudek ze dne 27. listopadu 2003, <i>Shield Mark BV v Joost Kist</i> , C-283/01, ECR p. I-14313
Sieckmann	Rozsudek ze dne 12. prosince 2002, <i>Sieckmann v Deutsches Patent- und Markenamt</i> , C - 273/00, ECR p. I-11737

c) instituce a další

ČR ¹	Česká republika
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
OHIM	Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu
Úřad	Úřad průmyslového vlastnictví

¹ Pro zjednodušení bude pod zkratkou ČR myšlena i Československá republika, případně Československá socialistická republika, protože pro práva na označení nemá takovéto rozlišování prakticky žádný význam.

Úvod

Vymezení cílů a tématu práce

Obchodní firma, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení jsou souhrnně označovány jako práva na označení. Cílem této práce je porovnávání těchto jednotlivých institutů, které může být pojato dvojím způsobem. První možností je komplexní porovnání jednotlivých práv na označení na základě všech možných kritérií. Takovéto srovnání by bylo ovšem pouze povrchové. Druhým možným přístupem je podrobná komparace pouze na základě jednoho kritéria. V mé práci jsem dal přednost druhému pojetí a za porovnávací kritérium si vybral „*Vnější podoba a tvorba práv na označení*“. Ostatními kritérii se nebudu zabývat a ponechávám tak prostor pro další vědecké zkoumání.

Hlavním cílem práce je zjištění a vymezení vnějších podob jednotlivých práv na označení a stanovení pravidel a požadavků tvorby pro tyto jednotlivé vnější podoby. Jak bude dále poukázáno, některá práva na označení mohou být z hlediska vnější podoby velmi rozmanitá a některá jsou naopak omezena pouze na podobu slovní.

Vedlejšími cíli je začlenění práv na označení do systému práva duševního vlastnictví, porovnání jejich historického vývoje, utřídění pramenů právní úpravy jimi se zabývajících, porovnání jejich funkcí a definování obecných pojmů.

Metodologie

K dosažení stanovených cílů poslouží dále uvedené metody. Základem bude metoda deskriptivní, která je nejvíce používána především v obecné části. Její dominantní postavení je opodstatněno skutečností, že je vhodné nejprve čtenáře z obecného pohledu seznámit s jednotlivými právy na označení, navzájem je od sebe odlišit a také definovat jednotlivé pojmy a instituty, aby nebylo nutné se dále těmito obecnými otázkami a definicemi ve zvláštní části zabývat, a bylo tak možné na ně jednoduše navázat.

Dále bude využita metoda analytická, pomocí níž dochází k myšlenkovému rozčlenění problému do jeho jednotlivých dílčích částí.

Jelikož je cílem této práce porovnání tvorby a vnější podoby práv na označení, nemůže chybět ani metoda komparativní. Komparace bude v práci použita jak ve smyslu porovnávání jednotlivých práv na označení mezi sebou, tak ve smyslu porovnávání právních úprav z časového hlediska (komparace s historickým zněním nebo naopak s návrhy *de lege ferenda*).

Použita bude okrajově i dedukce sloužící k usuzování od obecného ke zvláštnímu.

Obsahové, časové a geografické vymezení textu

Pozornost bude v této práci věnována pouze právům na označení, která jsou zákonem chráněná. Ostatní práva na označení, jako je například označení provozoven, zůstanou stranou. Právy na označení se budu zabývat především z pohledu současně platné právní úpravy účinné na území ČR. V úvahu budu muset brát nejen národní právní úpravu, ale i úpravu mezinárodní a unijní, která je pro ČR závazná.

Zhodnocení dosavadního zpracování tématu a charakteristika zdrojů

Obecně se právům na označení věnují autoři jak v knižních publikacích, tak i v odborných člancích. Jedná se ovšem vždy o literaturu, která se zabývá buď pouze dílčí úpravou jednoho práva na označení, nebo naopak všemi právy průmyslového vlastnictví vcelku, kde je právům na označení ponecháno málo prostoru. V současnosti chybí monograficky zaměřená literatura, jejíž předmětem by byly výlučně práva na označení, a to nemluvě o literatuře zabývající se pouze tvorbou a vnější podobou těchto práv. Výjimkou zůstává publikace od docentky L. Lochmanové: „*Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*“ z roku 1997,² která se v tomto díle věnuje právům na označení včetně jejich vnější podoby a tvorby. Nutno podotknout, že od roku 1997 došlo k zásadním změnám v právní úpravě práv na označení, ke vstupu ČR do Evropské unie, a tím k závaznosti unijního práva, a k vydání několika průlomových rozhodnutí ESD majících velký vliv na tvorbu a vnější podobu ochranných známek. V této práci se budu snažit všechny tyto nové skutečnosti brát na zřetel a zpracovat téma, kterému doposud nebyla věnována pozornost.

Tvorbou obchodní firmy se autoři zabývají především v komentovaných znění obchodního zákoníku nebo v odborných člancích. Hlavním zdrojem informací, ze kterého lze čerpat o tvorbě a vnější podobě ochranných známek, je rozhodovací činnost, a to především ESD, která je v této práci hojně využívána. Dále je možné použít publikaci od H. Pipkové: „*Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*“ z roku 2007,³ která je ovšem z převážné části tvořena právě judikaturou ESD obohacenou o autorčin komentář. Pokud jde o tvorbu a vnější podobu označení původu a zeměpisných označení,

² LOCHMANOVA, Ludmila. *Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha: ORAC, 1997. 213 s.

³ PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 363 s.

literatura na toto téma je velmi strohá, stejně jako je celkově těmto institutům věnováno málo pozornosti. Hlavní pramen poznání proto představuje důvodová zpráva k ZOP a případně komentář k tomuto zákonu od R. Horáčka,⁴ který je ovšem z velké části opisem právě této důvodové zprávy.

Při práci budu kromě těchto knižních publikací, odborných článků, judikatury a důvodových zpráv pracovat samozřejmě i s platným zněním zákonů upravujících tuto materii. Dalším zdrojem informací, který bude při psaní diplomové práce využit, jsou konzultace s pracovníky Úřadu průmyslového vlastnictví.

Struktura textu

Práce je členěna na obecnou a zvláštní část. Obecná část (1. až 4. kapitola) bude zaměřena na všeobecné otázky, historický vývoj, prameny právní úpravy, funkce a základní pojmy práv na označení. Zvláštní část (5. kapitola) bude věnována problematice „*Vnější podoby a tvorby práv na označení*“. Text bude rozdělen do pěti kapitol. Druhá až pátá bude dále rozdělena na podkapitoly podle jednotlivých práv na označení. Výklad se tak bude týkat každého práva zvlášť.

V první kapitole označené „*Práva na označení jako součást duševního vlastnictví*“ se pokusím o vymezení postavení práv na označení v systému práv duševního vlastnictví. Dále budu objasňovat základní pojmy a vlastnosti práv duševního vlastnictví.

Následuje kapitola „*Historický vývoj*“, ve které budu stručně popisovat vývoj jednotlivých práv na označení od nejstarších období až do přijetí současné právní úpravy.

Jelikož práva na označení jsou upravena velkým počtem předpisů (mezinárodních smluv) pocházejících z národního, unijního a mezinárodního právního řádu, považoval jsem za nutné alespoň vytvořit přehled všech těchto pramenů, které problematiku upravují, a tím zjednodušit orientaci v nich. Přehled všech pramenů právní úpravy společně s jejich letnou charakteristikou bude obsažen v kapitole „*Právní úprava*“.

Ve čtvrté kapitole „*Pojem a funkce*“ se budu věnovat definici jednotlivých práv na označení a snažit se je stručně charakterizovat a následně se zabývat jejich funkcemi.

V poslední kapitole nazvané „*Tvorba a vnější podoba práv na označení*“ budou rozebírány jednotlivé vnější podoby práv na označení společně s pravidly a požadavky tvorby, které jsou na ně kladeny. Jelikož mohou mít nejrozmanitější podobu ochranné známky, bude pro ně v práci vyhrazeno nejvíce prostoru. S ohledem na skutečnost, že jsou na našem území

⁴ HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008. 527 s.

po vstupu ČR do EU účinné i „ochranné známky Společenství“, bude se výklad týkat nejen „národních ochranných známek“, ale i „ochranných známek Společenství“. Obchodní firma může mít pouze slovní podobu, ale i přesto jí bude věnována velká pozornost, protože na tvorbu obchodní firmy je kladeno velké množství požadavků. Jelikož označení původu a zeměpisná označení mohou mít jenom slovní podobu a zároveň je na jejich tvorbu kladeno podstatně méně požadavků a pravidel, než tomu je u jiných práv na označení, a judikatura se jimi nezabývá,⁵ budu se jim věnovat v práci nejméně.

⁵ Judikatura se jimi nezabývá, protože se tyto instituty v praxi příliš nevyužívají, jak vyplývá z databáze českých označení původu a zeměpisných označení. Lze z ní vyčíst, že od roku 2004 byly u Úřadu zapsány pouze dvě označení. Databáze je dostupná na internetových stránkách Úřadu. Viz <<http://isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ops.frm>>.

1 Práva na označení jako součást duševního vlastnictví

1. 1 Vymezení pojmů „práva k duševnímu vlastnictví“ a „práva k nehmotným statkům“

Jelikož se práva na označení řadí mezi práva duševního vlastnictví, je nutné se zabývat i tímto pojmem. Právu duševního vlastnictví bývá někdy na roveň stavěn pojem práva k nehmotným statkům. Takovéto zaměňování je nepřesné, protože pojetí práv k nehmotným statkům je širší než pojetí práv duševního vlastnictví. Práva k nehmotným statkům obsahují vedle práv duševního vlastnictví také nehmotné (ideální) hodnoty osobní (tzv. nemajetkové hodnoty), mezi které patří osobnost fyzické osoby (všeobecná práva osobnostní chráněná podle § 11 OZ a násl.) a její obdoba u právnické osoby (název a dobrá pověst). Duševní vlastnictví je naopak tvořeno pouze nehmotnými (ideálními) majetkovými hodnotami.⁶ Pokud je v práci použit pojem nehmotný statek, jsou tím myšleny právě jenom tyto nehmotné majetkové hodnoty (předměty práv duševního vlastnictví).

1. 2 Charakteristické znaky duševního vlastnictví

K řadě nehmotných statků vzniká, obdobně jako tomu je u věcných práv, nositeli nehmotného statku absolutní výlučné právo působící erga omnes.⁷

Dále jsou pro právo duševního vlastnictví charakteristické určité znaky, které je jako nehmotné majetkové hodnoty odlišují od hmotných statků (věcí).

Prvním takovýmto společným znakem pro práva duševního vlastnictví je nezávislost nehmotného statku na existenci hmotného substrátu, v němž je nehmotný statek zachycen.⁸

Dalším znakem je to, že nehmotné majetkové hodnoty mohou být předměty právních vztahů pouze tehdy, dojde-li k jejich zhmotnění, které je objektivně vnímatelné. Právní řád nepožaduje zachycení nehmotného statku do věci (tzv. fixní zhmotnění), která by se stala jeho hmotným nosičem, ale je postačující efemérní materializace, ke které dochází, pokud je nehmotný statek vyjádřen ve smysly vnímatelné podobě.⁹ Není ani třeba, aby bylo dílo trvale zaznamenáno, ale naopak je postačující jeho dočasné zhmotnění.¹⁰

Pro nehmotné statky je dále charakteristické, že je lze využívat kdykoli, kdekoli a kýmkoli, a to současně i následně (neomezeným počtem subjektů), aniž by došlo k újmě na

⁶ TELEČ, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 11, s. 550.

⁷ Tamtéž s. 549.

⁸ KNAP, Karel a kol. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 12.

⁹ Například slovní projev autora je zhmotněn pomocí zvukových vln.

¹⁰ TELEČ, Ivo. *Tvořící práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, 1994, s. 20 - 21.

jejich podstatě (nespotřebovávají se) nebo na jejich funkci (kvalita se užíváním nesnižuje). Je možné je užít nezávisle na místě a času. Tento znak se nazývá potencionální ubiquita.^{11 12}

Převoditelnost práv k nehmotným statkům je jejich povahou v řadě případů zcela vyloučena, omezena nebo vázána na zvláštní podmínky.¹³

V některých případech je ochrana nehmotných statků časově omezena. Popřípadě je omezená doba trvání majetkových práv.¹⁴ Omezena je na příklad platnost patentu na dvacet let od podání přihlášky vynálezu.¹⁵

Konečně práva k duševnímu vlastnictví jsou založena na zásadě teritoriality, což znamená, že nehmotným statkům vzniklých podle práva určitého státu je poskytnuta ochrana pouze na území tohoto státu a že veškeré vztahy s nehmotným statkem související se řídí pouze tímto právním řádem. K prolomení této zásady dochází v případě, kdy je na základě mezinárodních smluv poskytnuta určitým nehmotným statkům ochrana na území více států (mezinárodněprávní ochrana),¹⁶ popřípadě kdy je ochrana poskytnuta na základě právních předpisů EU.

1. 3 Systematika práv k duševnímu vlastnictví a zařazení práv na označení

Nehmotné majetkové hodnoty (duševní vlastnictví) lze členit různě v závislosti na tom, jaké je zvoleno diferenční kritérium. Rozšířená je klasifikace založená na kritériu, zda je předmětem práv výsledek duševní tvorby či nikoli a zároveň zda se jedná o průmyslové právo nebo o jiné duševní vlastnictví.

Graficky lze členění práv duševního vlastnictví znázornit tímto způsobem:

- Tvůrčí práva duševního vlastnictví
 - Tvůrčí práva průmyslového vlastnictví
 - Tvůrčí práva jiného než průmyslového vlastnictví
- Netvůrčí práva duševního vlastnictví
 - Netvůrčí práva průmyslového vlastnictví
 - Netvůrčí práva jiného než průmyslového vlastnictví¹⁷

¹¹ Tamtéž s. 21.

¹² KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 12.

¹³ Tamtéž s. 12.

¹⁴ TELEC: *O nehmotných...*, s. 549.

¹⁵ § 21 odst. 1 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde, 1997, s. 10.

¹⁷ TELEC: *Tvůrčí práva...*, s. 40 - 41.

Pod tvůrčí činností rozumíme činnost fyzické osoby, která vede ke vzniku nehmotného statku a přitom se nejedná o rutinní, šablonovitou, stereotypní, otrocky kopírovací nebo jinak napodobující činnost, nýbrž je v ní zachycena autorova osobitost (individualita).¹⁸

Pokud bych měl začlenit práva na označení do této systematiky, spadaly by do kategorie **netvůrčích práv duševního vlastnictví** a zároveň by se jednalo o **práva průmyslového vlastnictví**.

Práva průmyslového vlastnictví jsou tedy pouhou výsečí práv duševního vlastnictví. Vznikají jak činnostmi tvůrčí, tak i netvůrčí povahy. Předměty průmyslového vlastnictví se vyznačují oproti ostatním předmětům duševního vlastnictví svojí průmyslovou (hospodářskou) využitelností a obvykle i tím, že pro vznik jednotlivých práv je nezbytný jejich zápis do příslušného rejstříku (registrační princip).¹⁹

Mezi práva na označení náleží nejen zákonem chráněná označení, jako jsou ochranné známky, obchodní firma, označení původu, zeměpisná označení, ale i jiná označení, jež zákonnou ochranu nepožívají. Mezi nechráněné patří například označení provozoven.²⁰ Pokud bude dále v práci použit termín „práva na označení“, budou tím myšleny pouze práva zákonem chráněná.

¹⁸ Tamtéž s. 41 - 42.

¹⁹ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 13 - 14.

²⁰ TELEC: *Tvůrčí práva...*, s. 41.

2 Historický vývoj práv na označení

2.1 Ochranné známky

S počátky ochranných známek se lze setkat již v období starověku, kdy byly cihlářské, keramické nebo kožené výrobky označovány primitivními značkami. Označení výrobků byla tvořena písmeny, iniciály nebo grafickými a obrazovými symboly. Dokonce byla v této době označení vypalována i na zvířata.²¹ Ve starém Římě byli „majitelé známek“ dočasně chráněni i před zneužitím jejich označení.²²

Označování výrobků se uplatňovalo dále ve středověku, a zejména v novověku, kdy docházelo častěji ke směně zboží z různých zeměpisných oblastí a kdy začala hromadná výroba. Mimořádný vliv na rozvoj označování mělo utváření cechů a jejich vzájemná hospodářská soutěž a konkurence. V této době začalo docházet k naplnění hlavního smyslu (významu) známek, kterým bylo rozlišování výrobků pocházejících od jednoho cechu nebo živnostníka od výrobků jiných cechů a živnostníků.²³

Velký vývoj zaznamenaly ochranné známky v druhé polovině 19. století, kdy zároveň vznikla na našem území první jejich právní úprava. Do této doby byly chráněny pouze právem obyčejovým.²⁴ Prvním právním předpisem na našem území byl **císařský patent č. 230 z roku 1858 o ochraně průmyslových známek** vydaný ještě za doby Rakouska-Uherska. V roce 1890 byl zřízen ústřední známkový rejstřík. Po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 byl tento předpis recipován do našeho právního řádu (stejně jako všechny rakouské právní předpisy).²⁵ Za své trvání byl několikrát novelizován a v této novelizované podobě na našem území platil až do roku 1952, kdy byl zrušen a nahrazen **zákonem č. 8/1952 Sb., o ochranných známkách a chráněných vzorech**.²⁶ Tento nový zákon neobsahoval na rozdíl od předcházející právní úpravy definici ochranné známky a pouze stanovil její negativní vymezení. Upravena nebyla ani ochranná známka služeb. Přípuštěn byl dokonce zápis shodných ochranných známek, když vzápětí musela být později zapsaná známka vymazána.²⁷

²¹ JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu*. 2. vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, s. 11.

²² LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha: ORAC, 1997, s. 36.

²³ JAKL: *Ochranné známky...*, s. 11.

²⁴ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 38.

²⁵ Viz čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

²⁶ JAKL: *Ochranné známky...*, s. 11 - 12.

²⁷ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 40.

Dalším právním předpisem se stal **zákon č. 174/1988 Sb., o ochranných známkách**, který známku vymezoval pozitivně (opětovné navrácení definice ochranné známky do právního řádu) i negativně (absolutní a relativní překážky zápisu). Zákon stanovil karenční lhůtu, institut povinného užívání ochranné známky, úpravu proslulé známky a ochrannou známku služeb.

Vzhledem k absenci konkurenčního prostředí v době socialismu dochází obecně v této době ke snižování významu a smyslu ochranných známek.²⁸ V období 70. až 90. let přistoupila ČR k řadě mezinárodních smluv upravujících ochranné známky, které se tak staly pro ni závazné.²⁹

Změna státního režimu v roce 1989 si vyžádala i změny právní, protože dosavadní zákon byl „šitý na míru“ socialistickému státnímu režimu a po revoluci byl společenským vývojem překonán. Přechod na tržní ekonomiku si vyžádal novou právní úpravu, která byla vtělena do **zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách**. Nová právní úprava více respektovala autonomii vůle majitele známky při majetkových dispozicích s ochrannou známkou. Nově byla zakotvena možnost poskytnout ochrannou známku jako zástavu. K uzavření smlouvy o převodu známky nebo licenční smlouvy nebylo už třeba souhlasu Úřadu průmyslového vlastnictví. Řízení zápisu ochranné známky bylo rozšířeno o námitkové řízení. Ač tento zákon splňoval závazky vyplývající z mezinárodních smluv upravujících ochranné známky, pokračující integrační snahy a harmonizační tendence ČR ve vztahu k EU vyvolaly potřebu přijetí nové právní úpravy.³⁰

Tímto zákonem doposud platným je **zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách**. Zákon byl připraven na vstup ČR do EU a obsahuje v sobě ustanovení, jejichž účinnost byla tímto vstupem podmíněna. Zákon pojímá známkoprávní ochranu tak, jak vyplývá z První směrnice a navíc z ní přejímá i ta ustanovení, které EU určila jako fakultativní. Zákon obsahuje i terminologickou změnu týkající se osoby oprávněné z ochranné známky. Doposud byla tato osoba ve veškerých zákonech označována jako „majitel“ a až v tomto zákoně je nazývána jako „vlastník“. Nová právní úprava zrušila pravidlo, podle kterého mohla být ochranná známka zapsána pouze pro výrobky nebo služby, jež jsou předmětem podnikání podnikatele. Tímto se okruh možných vlastníků ochranné známky rozšířil i na osoby nepodnikající. Změněna je i samotná definice ochranné známky, respektive výčet označení, jež mohou být ochrannou známkou, který je nově konstruován jako demonstrativní.

²⁸ Tamtéž s. 40 - 45.

²⁹ Blíže ke smlouvám a k datům, od kterých jsou pro ČR závazné, v kapitole 3.

³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb.

Z tohoto důvodu nemohou být a priori vyloučena ani ta označení, která nejsou primárně vnímána zrakem (např. zvukové známky). Zákon přináší i nové instituty, jako je „ochranná známka s dobrou pověstí“ nebo „všeobecně známá známka“.³¹

Z historického hlediska je klíčovým mezníkem pro vývoj ochranných známek 1. květen 2004, kdy ČR vstoupila do EU. Tímto dnem začala na našem území platit legislativa Evropských společenství. Největší význam má úprava ochranných známek Společenství, která dnem přistoupení nabyla na našem území účinnosti.

2.2 Označení původu a zeměpisná označení

Označení původu patří k nejstarším institutům průmyslového vlastnictví. Jejich počátky sahají rovněž do období starověku a vyvinuly se v Evropě. Už v této době si lidé uvědomovali, že produkty opatřené označením původu, které poukazovalo na spjatost výrobků s určitou oblastí, mohou být v konkurenčním prostředí lépe prodejné než stejné produkty pocházející z jiných území, a to především díky své výjimečné kvalitě dané tímto územím. Vývoj označení původu a ochranných známek byl značně provázán. M. Blakeney tvrdí, že právě označení původu patřila k nejstarším typům ochranných známek.³² Později byl význam označení původu odsunut do pozadí a pozornost tak přešla spíše k ochranným známkám.³³ Označení původu si ovšem uchovaly své dominantní postavení v souvislosti s potravinami a alkoholem. I přes počáteční společné rysy se tyto dva instituty začaly postupně od sebe vzdalovat a v současné době se odlišují výrazným způsobem.³⁴

Přestože se lze setkat s užíváním označení původu již v období starověku, právní úprava se vyvinula mnohem později, a to až v průběhu 20. století.³⁵

Prvním předpisem na našem území byl **zákon č. 5/1924 Sb., o označení původu zboží**, který byl účinný jenom krátce. Zrušen byl již **zákonem č. 111/1927 Sb., o ochraně proti nekalé soutěži**. Tento předpis se věnoval mimo jiné také ochraně před, slovy zákona, „*nesprávným označováním původu zboží*“.³⁶ Neobsahoval ovšem vymezení pojmu „označení

³¹ KUPKA, Petr. *Nová právní úprava ochranných známek* [online]. iHNed.cz, 24. února 2004 [cit. 2. listopadu 2010]. Dostupné na <<http://pravni radce.ihned.cz/c1-14010510-nova-pravni-uprava-ochrannych-znamek>>.

³² BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law & Regulation*, 2000, č. 6, s. 48.

³³ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 119.

³⁴ PEŠTUKA, Vojtěch. *Zeměpisné označování výrobků v právu a praxi EU (ES)*. Brno, 2009, s. 4, 14 až 17. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře mezinárodního a evropského práva. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

³⁵ KNAP, Karel, KUNZ, Otto, OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 16.

³⁶ Viz ustanovení § 4 až § 9 tohoto předpisu.

původu“.³⁷ Zákon si zachoval platnost až do konce roku 1950, kdy byl zrušen zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.³⁸

Samostatnou úpravu získalo označení původu **zákonem č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu výrobků**, a jeho prováděcí vyhláškou č. 160/1973 Sb., o řízení ve věcech označení původu výrobků.

Vzhledem k tomu, že zákon byl poplatný době svého vzniku, vycházel z tehdejších společenských poměrů založených na dominantním postavení státu (např. omezení autonomie vůle v některých případech při převodu zapsaného označení původu vyžadovaným souhlasem Úřadu) a bylo nutné harmonizovat vnitrostátní právo s právem komunitárním z důvodu budoucího vstupu do EU,³⁹ byl stávající zákon zrušen a nahrazen novější úpravou vtělenou do **zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele**.⁴⁰ Zákon byl již plně připraven na vstup ČR do EU, což dokazují jeho některá ustanovení, jejichž účinnost byla podmíněna právě tímto vstupem. Novou právní úpravou došlo i k rozšíření předmětů, kterým zákon poskytuje ochranu. Vedle označení původu jím byla nově též zeměpisná označení.

Během druhé poloviny 20. století přistoupila ČR postupně k řadě vícestranných a dvoustranných mezinárodních smluv zabývajících se označením původů výrobků, a byla jimi vázána. Dne 1. května 2004 došlo k výše zmiňovanému vstupu ČR do EU, a na označení původu a zeměpisná označení se začala vztahovat i komunitární právní úprava.⁴¹

2.3 Obchodní firma

Potřeba individualizace (rozlišování) se vyvinula nejprve ve vztahu k subjektu výrobní činnosti. Z tohoto důvodu se první právní úpravy týkaly práv na označování výrobců (právo na obchodní jméno - název - firmu). Teprve později vznikla potřeba individualizace samotných výrobků a služeb, a tím i právní regulace ochranných známek respektive označení původu výrobků. S právními úpravami obchodního názvu se lze tedy setkat také již v období starověku.⁴²

³⁷ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 171.

³⁸ Před nekalosoutěžním jednáním, jehož součástí je i „*nesprávné označování původu zboží*“, poskytovala ochranu generální klauzule obsažená v § 352 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. Toto ustanovení bylo účinné až do okamžiku, kdy ho zrušil současný obchodní zákoník č. 513/1991 Sb.

³⁹ I přes veškeré výhrady bylo možno považovat zákon za poměrně kvalitní, čemuž svědčí skutečnost, že za celou dobu platnosti nebyl ani jednou novelizován.

⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 452/2001 Sb.

⁴¹ Blíže k mezinárodním smlouvám a unijní úpravě v kapitole 3.

⁴² KNAP: *Průmyslová práva...*, s. 15.

Významným předpisem v novodobé historii, který platil na našem území a upravoval obchodní firmu, byl **zákon č. 1/1863 ř. z., Všeobecný obchodní zákoník**.⁴³ Na území Čech, Moravy a Slezska platil až do roku 1950. VZO neznal označení „podnikatel“, ale operoval s pojmem „kupec“. Zákoník rozlišoval kupce „plného práva“ a „neúplného práva“.⁴⁴ (viz § 7 obecných ustanovení). Obchodní firmu měli pouze kupci „plného práva“, na které se vztahovala všechna ustanovení zákoníku. Firma se zapisovala do obchodního rejstříku. Na rozdíl od současnosti ji nebyli kupci nuceni užívat při svých obchodech, a naopak nebyli ani v jejím užívání omezeni pouze na obchody, aniž by to mělo vliv na platnost těchto právních úkonů.⁴⁵

V roce 1950 byl Všeobecný obchodní zákoník zrušen **zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník**, který v sobě neobsahoval žádnou úpravu firemního práva. Pouze upravoval v ustanovení § 22 obecnou ochranu jména. Tento občanský zákoník byl zrušen⁴⁶ a nahrazen novým **občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb.** V roce 1964 byl přijat také **zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník**. Ovšem ani on neupravoval zpočátku firemní právo. Částečně (ale nedokonale) bylo firemní právo obnoveno v našem právním řádu novelizací hospodářského zákoníku provedenou zákonem č. 103/1990 Sb., která vrátila termínu „firma“ jeho původní význam.⁴⁷

Hospodářský zákoník byl zrušen současným **obchodním zákoník č. 513/1991 Sb.**, který již nenavázal na tradiční pojem „firma“, ale zavedl označení „obchodní jméno“. Z autorského komentáře lze vyčíst, že „obchodní jméno“ odpovídá „firmě“.⁴⁸ Obchodní zákoník obchodním jménem rozuměl název, pod kterým podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti. Obchodní jméno měli všichni podnikatelé bez rozdílu. Nerozlišovali se podnikatelé zapsaní nebo nezapsaní v obchodním rejstříku.

Jelikož „obchodní jméno“ bylo nevhodným názvem z důvodu, že se jednalo o velice široký pojem a úprava tak ztrácela reálný význam a racionalitu, vrátil se obchodní zákoník v roce 2001 opět ke známému termínu „firma“.⁴⁹ Pojem obchodní firmy je užší než dosavadní

⁴³ Článek 15 VZO stanovil: „*Firma kupcova jest jméno, pod kterýmž obchod provozuje a podpis svůj dává*“.

⁴⁴ Rozlišovacím kritériem byla výše státní výdělkové daně, kterou platili kupci. Některé profese (třídy) byly automaticky zařazovány mezi kupce „neúplného práva“ a k výši státní výdělkové daně se nepřihlíželo (viz § 7 a článek 10 VZO).

⁴⁵ MRÁZEK, Josef. Obchodní firma. *Právní rádce*, 2001, roč. 9, č. 4, s. 7.

⁴⁶ Občanský zákoník byl zrušen až na některá ustanovení, mezi kterými byl i zmíněný § 22, který si zachoval platnost až do roku 1991, kdy byl zrušen zákonem č. 509/1991 Sb.

⁴⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. Firemní právo v novém obchodním zákoníku. *Právní praxe v podnikání*, 1993, roč. 2, č. 6, s. 1 - 2.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Došlo k tomu novelizací obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb.

obchodní jméno a je vázán na zápis do obchodního rejstříku.⁵⁰ Obchodní firmu tak nemají všichni podnikatelé, ale pouze ti, kteří jsou zapsáni v obchodním rejstříku.

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb.

3 Právní úprava

3.1 Ochranná známka

3.1.1 Úprava na národní úrovni

Základním právním předpisem pro tuto oblast je zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, který je harmonizovaný v souladu s komunitárním právem. Zákonná ustanovení provádí vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách.

Na ochranné známky se uplatní v souvislosti s hospodářskou soutěží i úprava nekalé soutěže obsažena v obchodním zákoníku, a to především skutková podstata „Klamavé označení zboží a služeb“. Z obchodního zákoníku se dále použijí ustanovení § 508 až 515, jež upravují licenční smlouvu k předmětům průmyslového vlastnictví, a § 673 až 681 zabývající se smlouvou o tichém společenství.

Zápis ochranné známky do rejstříku probíhá v řízení, jež je podle § 45 ZOZ až na uvedené výjimky subsidiárně upraveno správním řádem. Nepostupuje se, jako tomu je u obchodní firmy, podle občanského soudního řádu.

Právní prostředky sloužící k vymáhání práv z ochranných známek upravuje zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

Ochranu ochranné známce poskytuje i trestní zákoník, který upravuje v § 268 trestný čin „Porušení práv k ochranné známce a jiným označením“. Méně závažná porušení mohou být kvalifikována jako přestupek podle § 33 PZ.

3.1.2 Úprava na unijní úrovni

Ochrannou známku Společenství upravuje Nařízení Rady a jeho Prováděcí nařízení.⁵¹ Právní úpravu ochranných známek členských států sblížuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95 ze dne 22. října 2008, kterou se sblížují právní předpisy členských států o ochranných známkách.⁵²

Předpisy procesního charakteru jsou Nařízení Komise (ES) č. 2869/95 ze dne 13. prosince 1995 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné

⁵¹ Toto nařízení bylo původně vydáno k provedení předcházejícího Nařízení 40/94, které bylo následujícím Nařízením Rady zrušeno a zároveň v jeho čl. 166 bylo stanoveno, že odkazy na zrušené Nařízení 40/94 se považují za odkazy na toto nařízení.

⁵² Úř. věst. L 299, 8. listopadu 2008, s. 25 a násl. Tato směrnice je nástupkyní „První směrnice“.

známky a vzory),⁵³ ve znění pozdějších nařízení, a Nařízení Komise (ES) č. 216/96 ze dne 5. února 1996, kterým se stanoví jednacím řád odvolacích senátů Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory),⁵⁴ ve znění pozdějších nařízení.

3.1.3 Úprava na mezinárodní úrovni

Mezinárodní úprava ochranných známek je obsažena jak ve smlouvách univerzálního charakteru (vztahují se na ochranu více nehmotných statků), tak i ve smlouvách, jejichž předmětem ochrany jsou pouze ochranné známky.

Mezi univerzální smlouvy se řadí Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění pozdějších revizí (též „Pařížská unijní úmluva“),⁵⁵ a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dohoda TRIPS)⁵⁶ podepsaná dne 15. dubna 1994 v souvislosti s uzavřením Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). Pařížská unijní úmluva poskytuje ochranu továrním a obchodním známkám a známkám služeb. Nejvýznamnějším institutem v ní obsaženým je právo přednosti (priority), které zaručuje každému, kdo podá řádnou přihlášku v některém členském státě, po určitou dobu právo přednosti na podanou přihlášku i v ostatních členských státech. Dále zakotvuje národní režim, což znamená, že podmínky přihlášky a zápisu známek stanoví v každé zemi její národní zákonodárství. Obsahuje i zásadu *telle-quelle*, podle níž může být známka připuštěna k přihlášení v ostatních unijních zemích jen v té podobě, v jaké byla zapsána v zemi původu, a zásadu nezávislosti přihlášky a zápisu.⁵⁷

Mezi smlouvy zabývajícími se pouze ochrannými známkami patří:

- Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, ve znění pozdějších revizí,⁵⁸
- Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek ze dne 27. června 1989,⁵⁹
- Smlouva o známkovém právu sjednaná v Ženevě dne 27. října 1994 a její Prováděcí řád schválený současně s ní,⁶⁰

⁵³ Úř. věst. L 303, 15. prosince 1995, s. 33 a násl.

⁵⁴ Úř. věst. L 028, 6. únor 1996, s. 11 a násl.

⁵⁵ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb. Pro ČR vstoupila dohoda v platnost dne 29. prosince 1970.

⁵⁶ Zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb. Pro ČR dohoda vstoupila v platnost dne 1. ledna 1995.

⁵⁷ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 66.

⁵⁸ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 65/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 78/1985 Sb. Pro ČR vstoupila dohoda v platnost dne 29. prosince 1970.

⁵⁹ Zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 248/1996 Sb. Protokol pro ČR vstoupil v platnost dne 25. září 1996.

- Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek ze dne 15. června 1957.⁶¹

3.2 Označení původu a zeměpisná označení

3.2.1 Úprava na národní úrovni

Obecná právní úprava těchto institutů je v současné době upravena zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 243/2002 Sb., kterou se tento zákon provádí.

Označení původu jsou dále upravena i jinými speciálními předpisy, jejichž předmětem ochrany je určitý výrobek vztahující se k určitému místu. Ochranu Žateckému, Úštěckému a Tršickému chmelu poskytuje zákon č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí vyhláška č. 325/2004 Sb. Dalším zvláštním předpisem je vládní nařízení č. 54/1936 Sb., o okrskovém pojmenování „Třeboňský kapr“, které chrání toto pojmenování (označení) tím, že ho umožňuje použít jenom k označení kaprů pocházejících z chráněného okrsku vymezeného seznamem rybníků uvedených v příloze nařízení.⁶² Tyto speciální předpisy neobsahují komplexní úpravu ochrany těchto označení, ale jsou důležité z hlediska definice pojmů a vymezení lokalit.⁶³

Ochranu označení původu v souvislosti s nekalou soutěží poskytuje obchodní zákoník v Hlavě V. Uplatní se zejména ustanovení § 46 ObchZ upravující „Klamavé označení výrobků a služeb“.

Zápis označení původu a zeměpisných označení do rejstříku probíhá, obdobně jako tomu je u ochranných známek, v řízení, jež je podle § 13 ZOP až na uvedené výjimky subsidiárně upraveno správním řádem.

Na označení původu a zeměpisná označení se obdobně jako u ochranných známek použije zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a stejná skutková podstata trestního zákoníku a zákona o přestupcích.

⁶⁰ Zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 199/1996 Sb. Smlouva vstoupila v platnost pro ČR dne 1. srpna 1996. Tato smlouva byla revidována Singapurskou smlouvou o známkovém právu, která doposud nebyla Českou republikou ratifikována.

⁶¹ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 118/1979 Sb. Dohody vstoupila v platnost pro ČR dne 6. února 1979.

⁶² JEŽEK, Jiří. Označení původu a zeměpisná označení. *Obchodní právo*, 2002, roč. 11, č. 12, s. 10.

⁶³ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 173.

3.2.2 Úprava na unijní úrovni

Ochrana některých zeměpisných označení a označení původu je na poli Evropské unie poskytnuta Nařízením Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin,⁶⁴ ve znění pozdějších nařízení, a jeho prováděcím Nařízením Komise (ES) č. 1898/2006 ze dne 14. prosince 2006, ve znění pozdějších nařízení.⁶⁵

Speciální úpravě podléhají vína, jimiž se zabývá Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty,⁶⁶ ve znění pozdějších nařízení, a jeho prováděcí Nařízení Komise (ES) č. 607/2009 ze dne 14. července 2009, které stanovuje některé prováděcí pravidla týkající se chráněných označení původu a zeměpisných označení, tradičních výrazů, označování a obchodní úpravy některých vinařských produktů,⁶⁷ ve znění pozdějších nařízení.⁶⁸

S touto problematikou souvisí i Nařízení Rady (ES) č. 509/2006 ze dne 20. března 2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality.⁶⁹

3.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni

Mezinárodní smlouvy v této oblasti, kterými je ČR vázána, můžeme rozdělit na multilaterální a bilaterální.

Do první skupiny spadá Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967.⁷⁰ Dále sem patří Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891, ve znění pozdějších revizí,⁷¹ a její Stockholmské

⁶⁴ Úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 12 a násl.

⁶⁵ Úř. věst. L 369, 23. prosince 2006, s. 1 a násl. Jak z názvu vyplývá, nařízení neposkytuje komplexní ochranu, nýbrž se týká pouze označení vztahujících se k zemědělským výrobkům a potravinám.

⁶⁶ Úř. věst. L 299, 16. listopadu 2007, s. 1 a násl.

⁶⁷ Úř. věst. L 193, 24. července 2009, s. 60 a násl.

⁶⁸ Prováděcí nařízení původně sloužilo k provedení Nařízení Rady (ES) č. 479/2008 ze dne 29. dubna 2008 o společné organizaci trhu s vínem, které bylo později zrušeno Nařízením Rady (ES) č. 491/2009 ze dne 25. května 2009, jež ve svém článku 3 stanovilo, že veškeré odkazy na zrušené nařízení se považují za odkazy na nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007. Z tohoto důvodu je prováděcí Nařízení Komise (ES) č. 607/2009 plně použitelné i k provádění Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007.

⁶⁹ Úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 1 a násl.

⁷⁰ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky 79/1985 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 31. října 1973.

⁷¹ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1963 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 1. června 1963.

dodatkové znění ze dne 14. července 1967.⁷² Kromě těchto smluv zabývajících se pouze jedním právem duševního vlastnictví jsou označení původu upravena i univerzálními smlouvami jako je Pařížská unijní úmluva nebo dohoda TRIPS.

Dvoustranné smlouvy uzavřela ČR se Švýcarskem (dne 16. listopadu⁷³), Rakouskem (dne 11. června 1976⁷⁴) a Portugalskem (dne 10. ledna 1986⁷⁵).

3.3 Obchodní firma

3.3.1 Úprava na národní úrovni

Základ úpravy obchodní firmy je v § 8 až § 12 ObchZ. Na jiných místech obchodního zákoníku a ve zvláštních zákonech upravujících jednotlivé druhy právnických osob jsou obsažena ustanovení zabývajících se firemním dodatkem označujícím právní formu právnické osoby. Na obchodní firmu se vztahují dále i ustanovení o nekalé soutěži obsažená v obchodním zákoníku. Největší význam pro firmu má skutková podstata „Vyvolání nebezpečné záměny“ upravená v § 47 ObchZ.

Zápis obchodní firmy do rejstříku probíhá v rejstříkovém řízení, jež je upraveno pátou hlavou části třetí občanského soudního řádu.

Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví se podle mého názoru použije i na vymáhání práv z obchodní firmy, přestože zákonodárce výslovně nezmínil obchodní firmu v poznámce pod čarou č. 2 k ustanovení § 1 ZVPPV.⁷⁶ Na obchodní firmu se také použijí stejná ustanovení trestního zákoníku a zákona o přestupcích, jako tomu je v případě ochranných známek.

3.3.2 Úprava na unijní úrovni

Na rozdíl od ochranných známek, označení původu a zeměpisných označení nemá obchodní firma komunitární úpravu. Neexistuje žádný institut jako „firma Společenství“, kdy by si podnikatel mohl nechat zapsat do rejstříku firmu s účinky pro celé Společenství a jeho firma by tak získala ochranu na celém jeho území. V současnosti nebyla vydána ani žádná

⁷² Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 68/1975 Sb. Dodatkové znění vstoupilo v platnost pro ČR dne 29. prosince 1970.

⁷³ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 13/1976 Sb. Smlouva vstoupila v platnost dne 14. ledna 1976.

⁷⁴ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 19/1981 Sb. Smlouva vstoupila v platnost dne 26. února 1981.

⁷⁵ Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 63/1987 Sb. Dohoda vstoupila v platnost dne 7. března 1987.

⁷⁶ Ustanovení § 1 ZVPPV definující předmět zákona normuje: „*Tento zákon [...] upravuje právní prostředky sloužící k vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*“. Svoje tvrzení o použitelnosti tohoto zákona i na vymáhání práv k obchodní firmě opírám o skutečnost, že obchodní firma je součástí práv k průmyslovému vlastnictví a že poznámky pod čarou nemají normativní povahu, a nemohou tedy změnit jazykový význam interpretovaného ustanovení. Blíže k problematice poznámek pod čarou a o jejich nenormativní povaze viz MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 138 - 139.

směrnice, která by měla za úkol firemní úpravu v jednotlivých členských zemích sbližovat. Úprava firem je tak ponechána národnímu zákonodárství.

Jediné, co lze v komunitárních předpisech o firmě nalézt, jsou ustanovení o podobě firemního dodatku označujícího právní formu Evropské společnosti a Evropské družstevní společnosti obsažená v předpisech, které upravují tyto právnické osoby.⁷⁷

3.3.3 Úprava na mezinárodní úrovni

Strohá mezinárodní regulace firmy je obsažena v Pařížské unijní úmluvě. Její článek 1 pouze zařazuje obchodní firmu do předmětu ochrany průmyslového vlastnictví a článek 8 zaručuje ochranu obchodní firmě ve všech unijních zemích, aniž by bylo třeba ji přihlašovat nebo zapisovat.

Ochranu obchodní firmě poskytuje i dohoda TRIPS. Výslovně tato dohoda neobsahuje žádnou úpravu týkající se obchodní firmy, avšak ve sporu United States - Section 211 Omnibus Appropriations Act⁷⁸ odvolací orgán vyjádřil názor, že obchodní firma je kategorií duševního vlastnictví chráněného podle TRIPS a je jí poskytnuta ochrana ve stejném rozsahu, jako tomu je podle PUÚ. Právním základem rozhodnutí byl článek 2 odst. 1 TRIPS, jenž do dohody TRIPS inkorporuje některá ustanovení PUÚ.⁷⁹

⁷⁷ Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). Úř. věst. L 294, 10. listopadu 2001, s. 1 a násl. Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu evropské družstevní společnosti (SCE). Úř. věst. L 207, 18. srpna 2003, s. 1 a násl.

⁷⁸ Dokumenty WTO WT/DS176, spor vznesený žádostí ES o konzultace ze dne 7. 7. 1999. Spor je někdy označován jako „Cuban rum trademarks“.

⁷⁹ DOBŘIČHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO*. Praha: Linde, 2004, s. 85 a 125.

4 Pojem a funkce práv na označení

4.1 Ochranná známka

Ochrannou známkou je podle současně platné úpravy **jakékoliv označení schopné grafického ztvárnění**, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby. Zároveň zákon demonstrativním způsobem vypočítává, že ochrannou známkou mohou být **zejména** slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal.⁸⁰ Jelikož se jedná o demonstrativní výčet, mohou známky mít i jinou podobu než v zákoně zmíněnou.⁸¹

Ochranná známka nemůže existovat sama o sobě, ale vždy jen ve spojení s konkrétními **výrobky**, které označuje, nebo s konkrétními **službami**, které jsou pod touto známkou poskytovány.^{82 83}

Známkové právo je založeno na registračním principu, což znamená, že ochranné známky získávají ochranu až zápisem do rejstříku ochranných známek vedeným Úřadem.⁸⁴ O zápis se žádá přihláškou, kterou může podat jakákoliv fyzická nebo právnická osoba, včetně subjektů veřejného práva.⁸⁵ Ze zápisu jsou vyloučena označení z důvodů veřejnoprávních nebo soukromoprávních.⁸⁶ O těchto výlukách ze zápisu lze hovořit jako o negativním vymezení ochranných známek. Doba trvání ochrany je časově omezena na deset let od podání přihlášky, pokud vlastník nepožádá o obnovu zápisu. Požádá-li, ochrana se obnoví o dalších deset let. Jelikož může vlastník ochranné známky o obnovu zažádat kolikrát chce, ochranná známka může teoreticky získat časově neomezenou dobu ochrany.⁸⁷ Ochranná známka zaniká uplynutím doby platnosti, vzdáním se práv, zrušením nebo prohlášením za neplatnou.⁸⁸

Co se týká funkcí, tak nejdůležitější, která je s ochrannými známkami spojena již od počátku, je **funkce rozlišovací (identifikační, individualizační)**. Smyslem této funkce je vzájemné odlišení obdobných výrobků a služeb pocházejících od různých výrobců a

⁸⁰ Ustanovení § 1 ZOZ.

⁸¹ Blíže o vnější podobě ochranných známek v kapitole 5.1.

⁸² HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008, s. 56.

⁸³ Jelikož tuto podmínku nesplňují tzv. defenzivní a zásobní ochranné známky, není je možné do rejstříku zapsat. Blíže k těmto druhům ochranných známek v LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 56.

⁸⁴ Jistou výjimku představují všeobecně známé ochranné známky.

⁸⁵ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 137. O obci jako vlastníku ochranné známky blíže v KUPKA, Petr. *Znak obce jako ochranná známka*. *Veřejná správa*, 2004, roč. 15, č. 21, s. 12 a 21.

⁸⁶ Taxativní výčet veřejnoprávních důvodů obsahuje ustanovení § 4 ZOZ. Soukromoprávními důvody jsou námitky v § 7 ZOZ nebo shodnost známky se starší ochrannou známkou § 6 ZOZ.

⁸⁷ § 29 odst. 1 a 2 ZOZ.

⁸⁸ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 144.

poskytovatelů.⁸⁹ Zboží je tak zbaveno anonymity, neboť odkazuje na svůj původ. Pokud by nebyla tato funkce naplněna, nemohlo by se vůbec jednat o ochrannou známku.⁹⁰

Další neméně důležitou funkcí je **funkce garanční (záruční)**, která se projevuje tím, že ochranná známka dává spotřebiteli záruku, že výrobky jí označené budou mít takovou kvalitu a vlastnosti, jaké se očekávají od vlastníka této ochranné známky na základě předchozích zkušeností.

Ochrannou (zápovědní) funkci lze spatřovat v tom, že výlučně vlastník ochranné známky je oprávněn ji užívat pro své výrobky. Osoby od vlastníka odlišné tak mohou činit pouze s jeho souhlasem.⁹¹ Spotřebitelé tím získávají jistotu, že určitou značkou bude opatřen pouze výrobek pocházející od příslušného výrobce.

Stimulační funkce spočívá v tom, že ohlas, jakým zapůsobil výrobek označený známkou na veřejnost, zpětně působí na vlastníka známky a motivuje ho, aby dodržoval zavedenou kvalitu, jakost a vlastnosti výrobků nebo je popřípadě ještě zlepšil.⁹²

Ochranná známka má rovněž **propagační (náborovou, reklamní) funkci**. Výrobky a služby se prostřednictvím ochranné známky dostávají do povědomí veřejnosti, a tím se zvyšuje poptávka po těchto výrobcích. Propagaci lze uskutečňovat například uváděním známky na výrobku, jeho obalu, reklamních materiálech nebo pomocí masmédií.⁹³ Čím vhodněji je ochranná známka zvolena, tím se stává pro veřejnost lépe zapamatovatelná a následně dochází více k naplňování propagační funkce. Ochranná známka vytváří poptávku nejen po výrobcích, se kterými si spotřebitelé obvykle spojují ochrannou známku, ale i po jiných výrobcích (například zcela nově zaváděných) opatřených touto známkou.⁹⁴

Ochranné známky mají dále **funkci soutěžní**, protože jejich užití při podnikatelské činnosti je fakticky soutěžním jednáním. Pomocí nich si soutěžitel získává a udržuje soutěžní postavení vůči ostatním soutěžitelům na trhu.⁹⁵

Certifikační funkce je spatřována u kolektivních ochranných známek, kdy její vlastníkem, kterým může být právnická osoba nebo sdružení, dohlíží na svoje společníky a členy, kteří užívají tuto známku, zda dodržují podmínky užívání stanovené ve smlouvě o užívání.⁹⁶ V souvislosti s kolektivními ochrannými známkami lze spatřit i **funkci**

⁸⁹ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 46.

⁹⁰ KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 198.

⁹¹ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.

⁹² LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 48.

⁹³ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.

⁹⁴ KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 198.

⁹⁵ Tamtéž s. 198 - 199.

⁹⁶ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.

osvědčovací, která tkví v tom, že kolektivní ochranná známka deklaruje účast společníka nebo člena v určité právnické osobě nebo ve sdružení.⁹⁷

Funkce psychologická je spatřována v působení známky na potencionální zákazníky a v jejich ovlivňování. Znamky konečně plní i **funkci regulační**, která se projevuje tím, že ochranná známka je schopna regulovat výši výroby, a tím následně i výši příjmů podnikatele, protože jeho výroba je závislá na odbytu, který se podaří známce zajistit.⁹⁸

4.2 Označení původu a zeměpisná označení

Označení původu je název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen „území“) používaný k označení zboží, pokud jsou současně splněny následující podmínky:

- zboží pochází z tohoto území,
- kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou **výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím** s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory,
- **výroba, zpracování a příprava** takového zboží probíhá ve vymezeném území.

Za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou dále pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, jestliže takovéto zboží splňuje ostatní výše uvedené podmínky.⁹⁹

Zeměpisné označení zákon definuje jako název území používaný k označení zboží, jestliže současně:

- zboží pochází z tohoto území,
- toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které **lze přičíst tomuto zeměpisnému původu**,
- **výroba nebo zpracování anebo příprava** takového zboží probíhá ve vymezeném území.¹⁰⁰

Jak je vidět, označení původu a zeměpisná označení nejsou pouhým údajem o původu výrobku, jako je „*Made in*“, nýbrž se u nich projevuje **vazba výrobku na geografické prostředí**, protože jeho kvalita a vlastnosti jsou nerozlučně s tímto prostředím spjaty a jsou na něm závislé.¹⁰¹

⁹⁷ HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 231.

⁹⁸ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 48.

⁹⁹ Viz § 2 písm a) ZOP.

¹⁰⁰ Viz § 2 písm b) ZOP.

¹⁰¹ *Označení původu výrobků* [online]. Komora patentových zástupců České republiky, [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.patzastupci.cz/html/cz_puvod.html>.

Zbožím se přitom rozumí jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli. Za zboží zákon považuje i služby.¹⁰²

Rozdíl mezi označením původu a zeměpisným je v intenzitě vazby mezi vlastnostmi zboží a územím, ze kterého pochází. U zeměpisných označení je vazba slabší, protože na rozdíl od označení původu, které požaduje, aby kvalita a vlastnosti zboží byly **dány výlučně nebo převážně** zvláštním zeměpisným prostředím, je dostačující, pokud má zboží kvalitu a vlastnosti, které **lze přičíst** tomuto původu. Navíc zeměpisné označení nevyžaduje, aby celý výrobní proces proběhl na vymezeném území, ale postačuje, pokud tam proběhne jedna z činností (výroba nebo zpracování anebo příprava).¹⁰³

Zákon vymezuje označení původu a zeměpisná označení, jako tomu je u ochranných známek, i negativně a uvádí tak výčet označení, která jsou vyloučena ze zápisu do rejstříku.¹⁰⁴

Ochrana těchto označení vzniká zápisem do rejstříku vedeného Úřadem a trvá časově neomezenou dobu (samozřejmě pokud Úřad zápis nezruší ze zákonných důvodů). Zápisy v rejstříku mají tedy konstitutivní účinky. Na rozdíl od ostatních práv na označení nezakládá zápis do rejstříku výlučné právo jediného subjektu užívat příslušné označení, nýbrž toto právo svědčí všem subjektům splňujícím zákonem stanovené podmínky, a to bez ohledu na to, zda jsou zapsány v rejstříku nebo ne.¹⁰⁵

Funkcí označení původu a zeměpisných označení není jejich monopolizace a ochrana pro určitý subjekt, jak tomu obvykle je v případě práv průmyslového vlastnictví, nýbrž jí je ochrana práv spotřebitelů na informace o původu zboží.¹⁰⁶ Tyto označení mají tedy **ochrannou funkci** (na rozdíl od ostatních práv na označení ochrana nesměřuje k oprávněné osobě, ale ke spotřebiteli).

Důležitou funkcí je **funkce informační**, protože jak již bylo řečeno, tato práva podávají informace o původu zboží, pomocí nichž si spotřebitelé mohou udělat přibližnou představu o vlastnostech zboží.

Zboží opatřené označením dává spotřebiteli záruku, že bude mít určité kvality a vlastnosti dané původem, které on od daného zboží na základě předchozích zkušeností očekává. V tomto lze spatřovat **funkci garanční (záruční)**.

¹⁰² Viz § 2 písm c) ZOP.

¹⁰³ Rozdílně označení původu vyžaduje, aby celý proces (výroba, zpracování a příprava) proběhl na vymezeném území. Tato skutečnost vyplývá z použití spojky „a“. Naopak tomu je v případě zeměpisných označení, kde jsou uvedeny spojky „nebo“ a „anebo“.

¹⁰⁴ Výluky ze zápisu jsou v ustanovení § 4 ZOP.

¹⁰⁵ SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 174 - 183.

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k ZOP.

Samozřejmě další funkcí, která je charakteristická pro všechna práva na označení, je **funkce rozlišovací**, která je u označení původu a zeměpisných označení oproti ostatním právům na označení omezena, protože spotřebitelé nejsou schopni na základě těchto označení jednoznačně individualizovat konkrétního výrobce a rozlišit tak jeho zboží od zboží jiných výrobců. Důvodem je skutečnost, že neexistuje výlučné právo výrobce užívat tyto označení, nýbrž ho mohou využívat všichni ti, co splní zákonné podmínky.¹⁰⁷ Na druhou stranu mají označení původu a zeměpisná označení schopnost rozlišit zboží určitých výrobců opatřené určitým označením od zboží jiných výrobců, jež toto označení postrádá.

Stejně jako ochranné známky, i tato práva na označení mají funkci soutěžní, propagační, stimulační a regulační, která platí obdobně, proto odkazují na předchozí výklad.

4.3 Obchodní firma

Definici obchodní firmy podává obchodní zákoník v ustanovení § 8 odst. 1, kde je stanoveno, že firmou je název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Pod svojí obchodní firmou je podnikatel povinen činit právní úkony. Obchodní firmu mají pouze podnikatelé zapsaní do obchodního rejstříku, nikoli všichni podnikatelé. Ostatní (nezapsaní) podnikatelé činí svoje právní úkony pod svým jménem a příjmením, jsou-li fyzickými osobami, nebo pod svým názvem, jsou-li právnickými osobami (§ 8 odst. 2 ObchZ).

Jak uvádí M. Boháček: „*obchodní firma má v obchodním právu zásadně trojí význam:*

- *je atributem právní subjektivity a individualizace podnikatele, bez něho nebo pod jiným označením nemůže podnikatel právně jednat*
- *je ochranným označením, předmětem průmyslového vlastnictví*
- *obsahuje vždy i jméno a příjmení fyzické osoby nebo název právnické osoby a jako takový vyjadřuje osobitost podnikatele.*¹⁰⁸“

Obchodní firma se na rozdíl od ochranných známek, označení původu a zeměpisného označení nevztahuje k označování výrobků a služeb, ale souvisí přímo s osobou podnikatele. Obchodní firmu ovšem nelze chápat jako subjekt práva (i když v praxi k tomu dochází). Není ani způsobilá mít práva a povinnosti.

Firmu mají jak fyzické, tak i právnické osoby. Obchodní firma právnických osob je zvláštním případem názvu upraveného v § 19b OZ.¹⁰⁹ Pokud podniká více osob pod

¹⁰⁷ § 8 odst. 2 ZOP.

¹⁰⁸ BOHÁČEK, Martin. In DĚDIČ, Jan a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Prospektrum, 1997, s 39.

¹⁰⁹ ELIÁŠ, Karel, NYKODÝM, Jiří. In ŠVESTKA, Jiří a kol (ed). *Občanský zákoník: komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006, s. 178.

společným jménem bez založení právnické osoby, není toto společné jméno obchodní firmou (§ 10 odst. 2).

Vznik obchodní firmy je vázán na zápis do obchodního rejstříku a zánik na jeho výmaz. Z teoretického hlediska je trvání práv k obchodní firmě časově neomezené a je závislé na zápisu v obchodním rejstříku. I zde se tedy uplatňuje registrační princip, jako tomu je u ostatních práv na označení.

Hlavní funkcí, stejně jako u ochranných známek, je **funkce rozlišovací (identifikační, individualizační)**. Funkce se projevuje v požadavku, aby obchodní firmy nebyly shodné ani zaměnitelné s firmami jiných podnikatelů. Firma musí být jedinečná, aby mohl být subjekt ji nesoucí individualizován a veřejnost tak mohla pomocí ní identifikovat jednotlivé podnikatele.

Ochranná (zápovědní) funkce chrání podnikatele, aby jeho firma nebyla užívána jiným subjektem. Výlučné právo k obchodní firmě má pouze podnikatel, který ji má zapsanou v obchodním rejstříku. Ochrana je poskytována též případným kontrahentům, kteří tak mají jistotu, že subjekt pod firmou vystupující je skutečně tímto subjektem a ne někým jiným.

Jelikož podnikatel vystupuje na veřejnosti pod svojí firmou a spotřebitelé si dokážou spojit, které výrobky od něho pocházejí, plní obchodní firma vůči svým spotřebitelům i **funkci garanční**, protože spotřebitelům je tak dána záruka, že výrobky pocházející od určitého podnikatele budou mít takovou kvalitu a vlastnosti, kterou oni očekávají na základě předchozích zkušeností.¹¹⁰

Firma plní dále i **funkci propagační**, protože jejím užíváním se firma stává pro spotřebitele známá. Může působit i jako reklama na veškeré výrobky pocházející od podnikatele vystupujícího pod touto firmou, pokud se určité jeho výrobky spotřebitelům osvědčí nebo pokud je znění firmy vhodně zvoleno.

Jelikož je obchodní firma schopna přispívat k utváření soutěžní pozice v hospodářské soutěži vůči ostatním soutěžitelům, naplňuje i **funkci soutěžní**.¹¹¹

¹¹⁰ KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 186.

¹¹¹ Tamtéž.

5 Vnější podoba a tvorba

5.1 Ochranné známky

5.1.1 Obecně

Ochranné známky mají ze všech práv na označení nejrozmanitější vnější podobu (formu). Zatímco ochranné známky mohou mít formu písemnou, obrazovou, prostorovou, barevnou, zvukovou, kombinovanou z těchto prvků a teoreticky i čichovou a chuťovou, obchodní firma, označení původu a zeměpisné označení se musí spokojit pouze s formou slovní.¹¹²

Nejdůležitějším ustanovením pro vnější podobu ochranných známek je § 1 ZOZ, v němž je podána její pozitivní definice a demonstrativním výčtem jsou uvedena označení, která mohou být ochrannou známkou. Skutečnost, že zákonodárce neuvedl všechny formy, jakými mohou být tvořeny ochranné známky, vyplývá jednak z demonstrativního výčtu, který je signalizován slovem „zejména“, a dále ze samotné definice ochranné známky, a to především z její části „...*jakékoliv označení schopné grafického znázornění*...“ Formulace, jakou je definována ochranná známka, ponechává prostor i pro jiné formy ochranných známek, jako jsou známky zvukové, čichové či chuťové (někdy označované jako netradiční).¹¹³

Tyto netradiční formy ochranných známek se vyvinuly na poli Evropského společenství v souvislosti s interpretací komunitárních předpisů v podání úřadu OHIM a především Evropského soudního dvora. V rozhodnutích, kde ESD připustil existenci těchto označení, bylo předmětem výkladu ustanovení definující ochrannou známkou - článek 2 První směrnice. Jelikož je tento článek totožný s článkem definujícím ochrannou známkou Společenství, jsou jeho závěry ohledně přípustnosti netradičních známek použitelné i na institut ochranné známky Společenství, která má s ohledem na naše členství v EU účinky i na území ČR.¹¹⁴

Co se týká národních ochranných známek v netradičních formách, nebyly doposud žádné takovéto známky Úřadem v národním rejstříku zapsány. Tato skutečnost ovšem nemění nic na tom, že kdyby bylo označení graficky ztvárnitelné a současně splňovalo veškeré

¹¹² V literatuře se ohledně vnější podoby obchodní firmy, označení původu a zeměpisného označení objevil i odlišný názor. Viz KUNZ, Otto. In KNAP, Karel, KUNZ, Otto, OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 63.

¹¹³ V této práci budou pod tímto pojmem myšleny pouze ochranné známky zvukové, čichové a chuťové, přestože jsou mezi ně někdy zařazovány i známky prostorové a známky tvořené barvou.

¹¹⁴ Existence zvukových ochranných známek Společenství je nyní navíc podpořena zněním pravidla 3 odstavce 6 Prováděcího nařízení, které s nimi výslovně počítá.

zákonné podmínky, tak i ono by mělo být do národního rejstříku zapsáno.¹¹⁵ Závěr, proč by mělo být národní cestou umožněno registrovat netradiční formy ochranných známek, bych podložil následující argumentací. Ustanovení § 1 ZOZ, jež definuje ochranné známky, je implementací článku 2 První směrnice,¹¹⁶ a proto by mělo být vykládáno eurokonformně v souladu s tímto článkem.¹¹⁷ To znamená i v souladu s jeho judikaturou podanou ESD, ve které se ESD vyslovil k existenci netradičních ochranných známek kladně (viz další výklad). ESD dal ve své rozhodovací činnosti jasně najevo, jaký je význam tohoto ustanovení a národní instituce (Úřad, soudy) by ho měly respektovat. Použitelná je při interpretaci známkového zákona stejně tak i judikatura ESD směřující k výkladu článku 4 Nařízení Rady, popřípadě k článku 4 předchozího Nařízení 40/94, definujícího ochrannou známku Společenství, protože i tyto články jsou s ustanovením § 1 ZOZ téměř totožné.

Navíc ESD v rozhodnutí „Sieckmann“¹¹⁸ vyslovil: „*Přestože cílem směrnice není sblížení právních předpisů členských států v oblasti ochranných známek v celém rozsahu, ze sedmého bodu odůvodnění směrnice jasně vyplývá, že podmínky pro získání a udržování známkoprávní ochrany musí být stejné ve všech členských státech. V tomto ohledu [...] mezi jednotlivými členskými státy nemohou existovat rozdíly ohledně povahy označení, jež mohou tvořit ochrannou známku.*“¹¹⁹

Mohlo by být namítnuto, že důvodová zpráva k ZOZ vylučuje ochranu netradičních ochranných známek, ale je třeba si uvědomit, že významná judikatura ESD v této oblasti přišla až po vydání tohoto zákona.

V případě, kdy by Úřad odmítl tento výklad respektovat a interpretoval by ustanovení po svém, jednalo by se o nezákonnost pro nesprávné právní posouzení.¹²⁰

U těchto netradičních označení ovšem vzniká v praxi problém, jakým způsobem je graficky jasně, srozumitelně a přesně znázornit, aby bylo objektivně všem zřejmé, co je předmětem ochrany.¹²¹

Společnou podmínkou zápisu platnou pro všechny ochranné známky je získání rozlišovací způsobilosti. Triviální označení, jako je písmeno, geometrický obrazec, jeden tón

¹¹⁵ E-mailová konzultace s pracovnící Úřadu průmyslového vlastnictví Ivou Koutnou ze dne 22. října 2010.

¹¹⁶ Tato směrnice je nyní nahrazena směrnicí 2008/95, která tento článek doslovně převzala.

¹¹⁷ Viz MELZER, Filip. *Metodologie nalézáni práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 174 - 178.

¹¹⁸ Rozsudek ze dne 12. prosince 2002, *Sieckmann v Deutsches Patent- und Markenamt*, C-273/00, ECR p. I-11737. České znění rozhodnutí je dostupné v databázi správních a soudních rozhodnutí na <<https://isdv.upv.cz/dbr/spring/showCategory>>.

¹¹⁹ Bod 39 a 40 rozhodnutí Sieckmann.

¹²⁰ E-mailová konzultace s odborníkem na evropské právo JUDr. Michalem Petrem, Ph.D.

¹²¹ Zajímavý názor vyjádřila K. Dvořáková, kterým zpochybňuje lpění na požadavku grafického ztvárnění. Viz DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví*, 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 112.

melodie, tvar koule, jsou tedy vyloučena ze zápisu, protože zásadně tuto způsobilost postrádají.¹²²

5.1.2 Slovní ochranné známky

Za slovní ochranné známky se považují ty, jejichž stavebními prvky jsou písmena, číslice a „jiné znaky“.¹²³ Slovní ochranné známky lze rozdělit na slovní ochranné známky v běžném písmu a na slovní grafické ochranné známky.

Aby se jednalo o první skupinu, musí být písmena, číslice a „jiné znaky“ v běžném písmu, za které Úřad považuje Times New Roman, velikost 12.¹²⁴ Pokud by bylo slovní označení v jiném než běžném písmu z důvodu jeho grafického ztvárnění, například pomocí kurzívy, podtržení, rukopisu, barvy písma,¹²⁵ speciálního fontu nebo stínování, šlo by o slovní grafickou ochrannou známku.¹²⁶ Někdy může být písmo natolik graficky upraveno, že není možné jednoznačně určit, zda se jedná o slovní grafické známky nebo již o známky obrazové (viz dále).

Slovní ochranné známky v běžném písmu představují nejširší možnou ochranu přihlašovaného označení, neboť je chráněno slovo nebo kombinace slov bez ohledu na to, v jakém ztvárnění je bude vlastník užívat.¹²⁷

Tvůrce ochranné známky by měl vzít v úvahu obecné požadavky tvorby, pokud chce, aby jeho známka získala renomé a veřejnost si ji vryla do paměti, a tím zaručila větší odbytků. Mezi základní požadavky tvorby patří srozumitelnost, jednoduchá výslovnost v českém i cizím jazyce, snadná zapamatovatelnost, originalnost, jednoduchost a zvučnost. Slovní označení by nemělo být hanlivé a ani v rozporu s veřejným pořádkem.¹²⁸ Při tvorbě ochranné známky je třeba brát na zřetel i překlad a význam slova v jiném jazyce, a to zejména v tom jazyce státu, do něhož hodlá vlastník uvádět výrobky opatřené ochrannou známkou na trh, protože zdánlivě neškodné slovo může mít v cizím jazyce nevhodný až vulgární

¹²² HAJN, Petr, ČADA, Karel, HORÁČEK, Roman. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 308.

¹²³ Mezi „jiné znaky“ patří například interpunkční znaménka nebo další ASCII znaky jako je „@“ apod. „Jiné znaky“ mají pouze vedlejší pomocnou úlohu, protože se používají pouze v kombinaci s písmeny a čísly. Znamka nemůže být tvořena výlučně těmito znaky.

¹²⁴ HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 56.

¹²⁵ Slovní ochranná známka v běžném písmu může být tedy pouze v černé barvě. Použití jakékoliv jiné barvy než černé je považováno za grafickou úpravu písma. Takováto známka by se zařazovala mezi slovní grafické ochranné známky. HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 56 - 57.

¹²⁶ Vzorovým příkladem ochranné známky s grafickou úpravou písma je ochranná známka Coca Coly, která je tvořena psacím písmem příkrášleným vlnkami a podtržením.

¹²⁷ E-mailová konzultace s pracovníci Úřadu průmyslového vlastnictví Ivou Koutnou ze dne 19. října 2010.

¹²⁸ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 49.

význam.¹²⁹ Další zásadou je adekvátní významová spojitost s výrobkem (službou).¹³⁰ Na druhou stranu jej nesmí ale popisovat, protože za těchto podmínek by ji nebyla poskytnuta ochrana z důvodu nedostatečné rozlišovací způsobilosti.¹³¹ Rozlišovací způsobilost je třeba posuzovat ve vztahu ke konkrétním výrobkům. Výstižný příklad uvádí R. Horáček ve svém komentáři: „slovo *jablko* nebo jeho vyobrazení nelze zapsat pro skutečná jablka, zatímco ve vztahu k počítačům má vysokou rozlišovací způsobilost“.¹³²

Slovní ochranné známky mohou být tvořeny existujícími českými i zahraničními slovy. Často se lze setkat i se slovy uměle vytvořenými. Mezi ně patří i zkratkovitá slova, která vznikají zpravidla z několika počátečních písmen (případně koncových) slovního spojení (respektive dlouhého slova).¹³³ Ze zápisu nejsou vyloučena ani označení tvořená náhodným shlukem písmen, která nemají žádný význam a pravděpodobně se nejedná ani o žádnou zkratku za předpokladu, že mají rozlišovací způsobilost, což může být pro takto tvořené známky obtížné.¹³⁴ Existují i známky tvořené výlučně čísly, případně čísly a jejich kombinací s písmeny nebo „jinými znaky“.¹³⁵

Zákon výslovně počítá v § 1 ZOZ s možností, že ochranné známky budou tvořeny osobním jménem nebo ho budou obsahovat. Obdobně to lze vztáhnout na příjmení a s ohledem na respektování rovnosti fyzických a právnických osob i na název nebo obchodní firmu právnických osob. Pokud bude tímto způsobem koncipována ochranná známka, měl by být brán zřetel na to, aby nedošlo k zásahu do cizích práv na ochranu jména, názvu nebo obchodní firmy.¹³⁶ Přestože se o ostatních vlastních jménech zákon nezmiňuje, mohou i ony tvořit ochrannou známku.¹³⁷

¹²⁹ HAJN: *Práva k...*, s. 296. Například značka obráběcích strojů TOS (Továrna obráběcích strojů) foneticky připomíná v anglicky mluvících zemích slovo „to toss“ znamenající „kývat se“ nebo „kymáčet se“, což je ve spojení s obráběcími stroji, na které je kladen požadavek přesnosti a stability, velmi nevhodné, a jeho důsledkem může být odpuzování spotřebitelů a snižování odbytu. Viz LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 50.

¹³⁰ Například „JAS“ pro čisticí a prací prášek. HAJN: *Práva k...*, s. 296.

¹³¹ HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 69.

¹³² Tamtéž.

¹³³ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 49. Např. BMW - Bayerische Motoren Werke nebo ČEDOK - Česká dopravní kancelář.

¹³⁴ Příkladem ochranné známky slovní vzniklé náhodným shlukem písmen je „AAA“, jejíž vlastníkem je společnost AAA radiotaxi s. r. o.

¹³⁵ Například číselnou známkou je světově známá značka džín Levi's „501“. Kombinace čísel a písmen se hojně používá v automobilovém průmyslu, např. „PEUGEOT 607“.

¹³⁶ Aby se přihlašovatelé těmto problémům vyhnuli, měli by žádat o zápis pouze svého jména (názvu, firmy). Cizího pouze v případě, že k tomu mají souhlas oprávněného subjektu.

¹³⁷ Například součástí ochranných známek fotbalových klubů jsou názvy měst.

Slovní ochranné známky mohou být nejen jednoslovné, nýbrž mohou být tvořeny slovním spojením, sloganem či větou. V takovém případě nejsou předmětem ochrany jednotlivá slova, ale celý jejich souhrn.¹³⁸

Slovní grafickou ochrannou známkou se mohou stát i taková slova, která samotná nejsou způsobilá být slovní ochrannou známkou v běžném písmu, protože doplněním originálních grafických prvků mohou získat rozlišovací způsobilost.

5.1.3 Obrazové ochranné známky

Ochranné známky obrazové neboli grafické představují nejstarší formu známek. Mohou být tvořeny kresbou, malbou, ornamentem, motivem, geometrickým obrazcem nebo jiným grafickým provedením. Zařazují se zde i exotické druhy písma (arabština, čínské znaky).¹³⁹

Při navrhování známky by se mělo dbát na to, aby známka mohla být použitelná v různých velikostech a přitom si zachovala čitelnost, srozumitelnost, vkusnost a estetické působení. Dále by měla být jednoduše přenositelná na výrobky z různých materiálů. Nemělo by činit obtíže provedení známky v papíru, dřevě, kovu, plastu, skle, textilu, kameni a jiném materiálu.¹⁴⁰ Pokud by se jednalo o velmi složité označení (například srovnatelné s fotografií), mohly by tím vlastníkově známky přibýt zbytečné náklady navíc a na některé výrobky by nebylo možné známku přenést vůbec (např. na výrobek tvořený odlitkem)¹⁴¹. Samozřejmě i pro obrazové ochranné známky se obdobně uplatní obecné požadavky tvorby, které byly zmíněny v souvislosti s ochrannými známkami slovními, jako je originalita, snadná zapamatovatelnost a jednoduchost.

Obrazová známka může být v barevném nebo černobílém provedení. Pokud bude známka barevná, ochrana se vztahuje i na užití barvy a jejich uspořádání. Znamka by měla být využívána pouze v tomto barevném provedení. U černobílého provedení se ochrana vztahuje na všechna možná barevná provedení (kombinace).¹⁴² Stejně to platí i pro barevné provedení slovních grafických známek.

5.1.4 Čichové ochranné známky

Český zákonodárce původně nepočítal s existencí čichových ochranných známek, což dokazuje jednak důvodová zpráva k známkovému zákonu a jednak nezmínění této formy v

¹³⁸ HAJN: *Práva k...*, s. 297. Například „COCA-COLA. TAK CHUTNÁ ŽIVOT“.

¹³⁹ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 50 - 51.

¹⁴⁰ Tamtéž s. 50.

¹⁴¹ HAJN: *Práva k...*, s. 355.

¹⁴² Tamtéž s. 305.

demonstrativním výčtu uvedeném v § 1 ZOZ. Jak bylo v obecné části řečeno, čichové ochranné známky byly připuštěny až na základě judikatury ESD. Čichové ochranné známky jsou první formou netradičních ochranných známek, jejichž existenci ESD připustil.

Z počátku nebylo jasné, zda je možné vůni zapsat jako ochrannou známku Společenství, protože neexistoval jednotný názor, zda ji lze znázornit graficky. První, kdo se k této problematice kladně vyjádřil, byl Úřad OHIM, který povolil (až v odvolacím řízení¹⁴³) registraci „*vůně čerstvě posekané trávy*“ pro tenisové míčky.¹⁴⁴ Zabýval se přitom výkladem pojmového znaku „*grafická ztvárnitelnost*“ uvedeného v čl. 4 Nařízení 40/94.

O několik let později se k této problematice vyjádřil i samotný ESD v rozhodnutí „*Sieckmann*“, ve kterém zaujal k této formě ochranných známek svůj postoj a vyjasnil tak spoustu nesrovnalostí, které do této doby panovaly. Jedná se zároveň o průlomové rozhodnutí, které položilo základy pro další vývoj netradičních ochranných známek.¹⁴⁵

V první předběžné otázce se zabýval tím, zda pojem „*označení schopné grafického ztvárnění*“ zahrnuje pouze označení, která mohou být znázorněna ve své viditelné podobě, nebo i jiná označení (např. vůně či zvuky), která samy o sobě nemohou být vnímána vizuálně, ale mohou být znázorněna nepřímo za použití určitých pomůcek.¹⁴⁶

Druhá předběžná otázka zněla: „*Pokud bude odpověď na první otázku zodpovězena ve smyslu pro širokou interpretaci, bude požadavek grafického ztvárnění splněn v případě, bude-li označení znázorněno chemickým vzorcem, slovním popisem, uložením vzorku dané chemické látky nebo kombinací výše uvedených možností?*“¹⁴⁷

ESD při **zodpovězení první otázky** nejprve došel k závěru, že výčet označení uvedený v čl. 2 První směrnice není taxativní a že ačkoli jsou v něm vyjmenovány pouze označení vizuálně vnímatelná, nevyplývá z toho, že by jím nemohla být i jiná označení, která nelze vnímat zrakem. Nakonec vyslovil: „*Ustanovení musí být interpretováno v tom smyslu, že ochranná známka může být tvořena označením, jež není samo o sobě vizuálně vnímatelné pod*

¹⁴³ Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 156/1998-2 ze dne 11. 2. 1999.

¹⁴⁴ CHARVÁT, Radim. *Ochranná známka Evropských společenství* [online]. Právní rádce, 24. srpna 2004, aktualizováno 25. února 2005 [cit. 17. listopadu 2010].

Dostupné na <http://www.ihned.cz/download/economia/DOT/PR_PRIRUCKA/PRprirucka_08_2004.pdf>.
s. IV.

¹⁴⁵ V daném případě si chtěl Ralf Sieckmann zaregistrovat čichovou ochrannou známku pro služby u Německého patentového a známkového úřadu. Jako znění ochranné známky uvedl přihlašovatel název chemické látky (methyl cinnamate), připojil její chemický vzorec a vůni popsal jako „balzámová ovocná vůně s jemným náznakem skořice“. Dále uvedl, kde je možné tuto látku získat. Jeho žádost byla první instancí zamítnuta. Nakonec se spor dostal až k ESD, který měl za úkol zodpovědět jemu položené předběžné otázky týkající se výkladu ustanovení čl. 2 První směrnice, protože německé známkové právo bylo implementací této směrnice a mělo být tedy vykládáno v jejím světle.

¹⁴⁶ Bod 19 rozsudku „*Sieckmann*“.

¹⁴⁷ Bod 19 rozsudku „*Sieckmann*“.

podmínkou, že je graficky ztvárnitelné, zejména formou obrázků, linií či znaků a že toto ztvárnění je jasné, přesné, ucelené, snadno dostupné, trvanlivé a objektivní.“

Druhou otázku vyřešil následujícím způsobem: Co se týká **chemického vzorce**, soud byl názoru, že pouze několik lidí bude schopno rozeznat vzorek vůně, a navíc že vzorec nereprezentuje vůni chemické látky, ale jenom samotnou látku jako takovou. Z těchto důvodů byla tato možnost zavrhnuta. **Popis vůně**, v daném případě „*balzámová ovocná vůně s jemným náznakem skořice*“, je podle ESD sice grafickým znázorněním, ale přesto musí být odmítnut, protože není dostatečně jasný, přesný a objektivní. **Uložení vzorku vůně** nepředstavuje vůbec grafické ztvárnění, a navíc není ani vzorek vůně dostatečně stálý a trvanlivý. Nakonec se postavil negativně i ke **kombinaci** výše uvedených možností. Argumentoval přitom slovy, nesplňují-li jednotlivé možnosti požadavek grafického ztvárnění, potom ho nemůže splňovat ani jejich kombinace. Odpověď na druhou otázku byla taková, že ani jedna z možností není dostatečná.¹⁴⁸

Tímto rozhodnutím byl ESD k čichové formě známek na jednu stranu shovívavý, protože teoreticky umožnil její existenci, na druhou stranu vyloučil veškeré možnosti (prostředky) její grafické ztvárnitelnosti, čímž prakticky její existenci značně zpochybnil. Důkazem je skutečnost, že od této doby nebyla úřadem OHIM registrována žádná čichová ochranná známka a jedinou, kterou tento úřad kdy zaregistroval, zůstává „*vůně čerstvě posekané trávy*“ pro tenisové míčky, která je stejně v současné době již zaniklá.

O několik let později se Soud prvního stupně vyjádřil ve svém rozhodnutí „Eden SARL“ k dalším možnostem grafického ztvárnění. V tomto případě se žalobce domáhal zápisu čichového označení „*vůně zralé jahody*“ pro své výrobky. Vůni graficky ztvárnil pomocí slovního popisu „*vůně zralé jahody*“ v kombinaci s barevným vyobrazením zralé jahody, které tvořilo přílohu podání.¹⁴⁹

Při posuzování **barevného vyobrazení** odkázal na rozhodnutí Sieckmann, kde soud rozhodl, že grafické ztvárnění čichové ochranné známky musí, aby bylo přijato, představovat vůni jako takovou, jejíž zápis je požadován, a nikoliv výrobek, který ji vydává.¹⁵⁰ Z těchto důvodů konstatoval, že vyobrazení jahody představuje pouze ovoce, které ji vydává a nikoliv

¹⁴⁸ Bod 69 - 73 rozsudku „Sieckmann“.

¹⁴⁹ Co se týká slovního popisu, soud zde postupoval stejně jako v rozhodnutí Sieckmann a tuto možnost z důvodu nejasnosti, nepřesnosti a neobjektivnosti považoval za nedostačující. V této souvislosti se ještě vyjádřil, že v současné době stav techniky a vědy nenabízí žádnou obecně přijímanou klasifikaci vůní, která by umožňovala, obdobně jako mezinárodní kodex barev nebo hudebních znaků, vůni objektivně identifikovat a upřesnit pomocí přidělení názvu nebo kódu, které by byly natolik specifické a vlastní každé vůni, že by došlo k její individualizaci. Bod 34 rozsudku „Eden SARL“.

¹⁵⁰ Bod 39 rozsudku „Eden SARL“.

samotnou přihlašovanou vůni. Tato možnost tedy také nesplňuje požadavky grafické ztvárnitelnosti čichového označení.¹⁵¹

Soud v tomto rozhodnutí tedy odmítl i další možnost (barevné vyobrazení) i její kombinaci se slovním popisem. Tím akorát podtrhl současný stav, kdy existence čichových známek je teoreticky možná, ovšem dokud se nenajde nějaký způsob grafického ztvárnění, kterým by se daly známky objektivně, přesně a jednoznačně individualizovat, budou se tyto známky nacházet pouze v oblasti teorie. Jednou z možností by mohla být i případná legislativní změna, která by se touto formou známek zabývala a stanovila by pro ně speciální požadavky pro registraci.¹⁵² Mělo by se ale zároveň jednat o takové požadavky, které by byly, na rozdíl požadavků ESD, pro přihlašovatele splnitelné.

5.1.5 Zvukové ochranné známky

Zvukovými ochrannými známkami se rozumí označení tvořená pomocí zvuku, melodie, znělky, hluku nebo jinými sluchově vnímatelnými vjemy.

Obdobně, jako tomu je u čichových ochranných známek, národní známkový zákon s touto formou v demonstrativním výčtu v § 1 ZOZ nepočítá a v jeho důvodové zprávě je tato forma dokonce vyloučena.¹⁵³ Jednoznačné vyřešení otázky, zda je tato forma ochranných známek přípustná a případně za jakých podmínek, a sjednocení rozhodovací činnosti v této oblasti přinesl ESD ve svém rozhodnutí „**Shield Mark**“.¹⁵⁴ Nutno poznamenat, že již v době před vydáním tohoto rozhodnutí připustil OHIM zápis zvukových ochranných známek.¹⁵⁵

Soud v tomto rozhodnutí zdůraznil, že **označení nemůže být zapsáno jako zvuková známka, pokud přihlašovatel v přihlášce neprohlásil, že označení má být chápáno jako**

¹⁵¹ Bod 40 rozsudku „Eden SARL“.

¹⁵² Například pokud by se v případě čichových ochranných známek ustoupilo od požadavku grafické ztvárnitelnosti.

¹⁵³ ZOZ a jeho důvodová zpráva jsou ovšem starší než judikatura ESD.

¹⁵⁴ Rozsudek ze dne 27. listopadu 2003, *Shield Mark BV v Joost Kist*, C-283/01, ECR p. I-14313.

České znění rozhodnutí je dostupné v databázi správních a soudních rozhodnutí na <https://isdv.upv.cz/dbr/spring/showCategory>.

Co se týká samotného případu, společnost Shield Mark byla majitelem 14 ochranných známek zapsaných u Úřadu pro ochranné známky v Beneluxu. Známky jsou u úřadu specifikovány různým způsobem (odkaz na předloženou hudební osnovu, sled vypsání not za sebou a onomatopoeia). Některé z těchto známek byly neoprávněně užívány, a proto byla podána žaloba k holandskému soudu. Soud vyslovil závěr, že zvukové známky společnosti jsou vyloučeny ze zápisu do rejstříku ochranných známek. Následovalo odvolání k vrchnímu holandskému soudu, který zformuloval a předložil ESD předběžné otázky. ESD na úvod konstatoval, že směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že ochrannou známkou mohou tvořit i zvuky, jestliže jsou schopné grafického ztvárnění. Dále se zabýval požadavky samotného grafického ztvárnění a při té příležitosti odkázal na svoje předchozí rozhodnutí ve věci Sieckmann zabývající se čichovými známkami, kde bylo stanoveno, že ochranná známka může být tvořena označením, které není samo o sobě vizuálně vnímatelné pod podmínkou, že je graficky ztvárnitelné, zejména formou obrázků, linií či znaků, a že toto ztvárnění je jasné, přesné, ucelené, snadno dostupné, srozumitelné, trvanlivé a objektivní. Tyto podmínky se tedy vztahují i na zvuková označení, jakožto další druh vizuálně nevnímatelných známek.

¹⁵⁵ V databázi ochranných známek můžeme z této doby u úřadu OHIM najít pod číslem přihlášky 1040955 zapsanou notoricky známou melodii od Nokie.

zvukové označení. V takovém případě existuje předpoklad, že se jedná o slovní nebo obrazovou známku, tak jak je v přihlášce vyobrazená.¹⁵⁶ Chráněná by byla za této situace její slovní nebo obrazová verze a nikoli její zvuková transformace. Obdobně by to mělo platit ohledně čichových ochranných známek.

ESD se dále zabýval jednotlivými konkrétními podobami znázornění, na které se národní soud dotázal v předběžné otázce, a posuzoval, zda jsou u nich splněny požadavky grafického ztvárnění.

Pokud jde o vyobrazení zvukové známky **popisem pomocí psaného jazyka** („*prvních devět not skladby „Pro Elišku“*“ a „*kokrhání kohouta*“), soud shledal, že takovéto označení postrádá přesnost a jasnost, a proto neumožňuje určit přesně předmět ochrany. Následkem je, že takovýto popis nevyhovuje požadavkům grafického ztvárnění.¹⁵⁷

Co se týká popisu v podobě **onomatopoei**,¹⁵⁸ ESD konstatoval, že zde chybí spojitost mezi vyslovenou onomatopoeiou jako takovou a skutečným zvukem, který má foneticky napodobit. Navíc onomatopoeia má subjektivní charakter, protože může být vnímána odlišně v závislosti na jednotlivci nebo státu.¹⁵⁹ Jako příklad poslouží srovnání kokrhání kohouta holandského „*Kukelekuuuuu*“ a českého „*Kykyrykyýýýý*“. Tato možnost byla ESD tedy také odmítnuta.

Poté se zabýval **jednoduchým notovým zápisem** tvořeným pouhým sledem not bez jakéhokoliv jiného upřesnění („*e, dis, e, dis, e, h, d, c, a*“). Tento popis je podle názoru ESD nejasný, nepřesný, neucelený a neumožňuje určit výšku a délku zvuků, což jsou významné parametry pro rozpoznání melodie. Proto byl i tento způsob považován za nevyhovující požadavkům grafického ztvárnění a byl tedy odmítnut.¹⁶⁰

Naopak za vyhovující uznal **notový zápis**,¹⁶¹ pokud je rozdělený na takty a opatřený stupnicí, klíčem, hudebními notami, pomlky a posuvky, protože takovýto zápis udává notám určitou hodnotu a je z něho možné určit výšku a trvání tónů.¹⁶² Pokud bude dále použit pojem

¹⁵⁶ Bod 58 rozsudku „Shield Mark“.

¹⁵⁷ Bod 59 rozsudku „Shield Mark“.

¹⁵⁸ Onomatopoeia (zvukomalba) je skupina slov, která foneticky napodobují různé přirozené zvuky. Viz *Onomatopoeia* [online]. Wikipedie [cit. 10. října 2010]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Onomatopoeia>>. V tomto případě šlo o zvuk kohouta popsáný jako „Kukelekuuuuu“.

¹⁵⁹ Bod 60 rozsudku „Shield Mark“.

¹⁶⁰ Bod 61 rozsudku „Shield Mark“.

¹⁶¹ V současnosti o notovém zápisu jako o dostačujícím prostředku ztvárnění hovoří i Prováděcí nařízení v pravidlu 3 odst. 6. Ustanovení dále normuje: „*Je-li přihláška podána elektronicky, musí k ní být připojen elektronický soubor obsahující zvuk*“. Kombinace notového zápisu a elektronického souboru umožňuje lépe a přesněji specifikovat předmět ochrany, a navíc je taková známka čitelná i pro osoby neznající noty. Bližší podmínky elektronických podání a připojování zvukových souborů stanovil prezident Úřadu OHIM v rozhodnutí č. EX-05-3 ze dne 10. října 2005, OJ 1/2006, s. 7 a násl. Dostupné na <<http://oami.europa.eu/en/office/diff/pdf/jo-0601.pdf>>.

¹⁶² Bod 62 rozsudku „Shield Mark“.

„notový zápis“, bude tím myšlen právě tento zápis. ESD uznal tuto jedinou podobu jako vyhovující požadavkům grafického ztvárnění, tak jak požaduje čl. 2 První směrnice.¹⁶³

Sonogram,¹⁶⁴ kterým se ESD nezabýval, byl nejprve odmítnut v rozhodnutí vydaném úřadem OHIM.¹⁶⁵ Jelikož toto rozhodnutí vyvolalo veliký zájem médií, bylo k němu vydáno Úřadem OHIM dne 5. 11. 2007 vyjádření,¹⁶⁶ ve kterém bylo na závěr řečeno, že Úřad je připraven přijmout sonogram, pokud je současně předložen i MP3 soubor.¹⁶⁷ Následně byly vypracovány i vnitřní pokyny týkající se řízení před Úřadem OHIM (ochranné známky a vzory),¹⁶⁸ v nichž bylo zopakováno, že Úřad přijímá jako grafické ztvárnění pouze notový zápis. Nicméně v nich bylo zároveň připuštěno, že je možné přijmout i zvuk graficky ztvárněný pomocí sonogramu, pokud je současně přiložen zvukový soubor. Tato výjimka byla stanovena pouze pro případy, kdy nelze zvuky zaznamenat pomocí notového zápisu (např. zvuky zvířat, automobilu apod). Nutno podotknout, že se jedná pouze o vnitřní pokyny Úřadu OHIM vztahující se na ochrannou známku Společenství a nikoli o pramen práva. Nebylo by tedy možné se na základě těchto pokynů domáhat před národním Úřadem zápisu zvukové ochranné známky, která by byla graficky ztvárněná pomocí sonogramu a současného by byl přiložen zvukový soubor.

K samotnému zvukovému (respektive digitálnímu) záznamu připojenému v přihlášce (případně na internetu) bez uvedení dalšího se doposud nevyjádřila žádná instituce Evropské unie.¹⁶⁹ Až čas ukáže, jakým směrem se bude aplikační praxe ubírat. V případě, že by mu dala judikatura zelenou, skýtalo by to spoustu výhod. Pokud by byl zvukový záznam v elektronické podobě zveřejněn ve věstníku a byl pro veřejnost dostupný na internetu, mohla by si veřejnost lépe udělat obrázek o tom, jaký zvuk je chráněn. Zveřejněna by nebyla pouze nepřímá transformace (zakódování) zvuku do nějaké grafické podoby, nýbrž

¹⁶³ Ke škodě věci se soud odmítl zabývat tím, zda předpoklady grafické ztvárnitelnosti splňuje grafické vyobrazení (např. sonogramem), zvukový záznam připojený k přihlášce, digitální záznam připojený na internetu a kombinace těchto možností, z důvodu, že se mu jeví tyto otázky jako hypotetické, protože v daném případě společnost nepodala přihlášku ani v jedné z těchto podob.

¹⁶⁴ Sonogram můžeme laicky definovat jako grafické zobrazení zvuku, na kterém je vidět, jak se mění signál zvuku v závislosti na čase.

¹⁶⁵ Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 708/2006-4 ze dne 27. 9. 2007. V této věci si chtěl přihlašovatel zapsat „Tarzanům řev“ jako zvukovou ochrannou známku.

¹⁶⁶ *Clarification on the registration of sounds as Community Trade* [online]. ADDLESHAW GODDARD, [cit. 19. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.addleshawgoddard.com/view.asp?content_id=3292&parent_id=3288>.

¹⁶⁷ Tisková zpráva (Press Release) Úřadu OHIM CP/07/01 ze dne 5. listopadu 2007. Dostupná na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/OHIM/news/051107_en.pdf>.

¹⁶⁸ Příručka o řízení před Úřadem OHIM - GUIDELINES CONCERNING PROCEEDINGS BEFORE THE OFFICE FOR HARMONIZATION IN THE INTERNAL MARKET (TRADE MARKS AND DESIGNS) PART B. Dostupná na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/legalReferences/partb_examination.pdf>.

¹⁶⁹ Je řeč o situaci, kdy přihlašovatel použije pouze metodu uložení zvukového záznamu bez současného přiložení notového zápisu, případně sonogramu.

přímo sama zvuková ochranná známka. Dále by byl předmět ochrany zřejmý a jasný každému bez ohledu, zda rozumí notám nebo ne. Také si musíme uvědomit, že spousta zvuků nejde ani graficky znázornit pomocí zápisu do notové osnovy (zvuky zvířat, automobilu a podobně). Touto metodou by ale bylo možné zachytit každý zvuk.

Naproti tomu zde hrozí nebezpečí subjektivního zkreslení, protože každý vnímá zvuk jinak a chybělo by objektivní ztvárnění jako v případě notového záznamu. Proti zvukovému záznamu stojí i samotná definice ochranné známky požadující „grafickou ztvárnitelnost“, kterou tato metoda bezesporu postrádá. V rozhodnutí „Sieckmann“ zabývajícím se čichovými známkami ESD odmítl možnost, aby přihlašovatel specifikoval vůni uložením vonné ampulky u úřadu OHIM z důvodu, že takováto metoda nesplňuje požadavky grafického ztvárnění. Domnívám se proto, že by i tato metoda měla být odmítnuta, protože ani ona nevyhovuje grafické ztvárnitelnosti požadované v definici ochranné známky. Do budoucna by bylo ovšem vhodné uvažovat o legislativní změně definice ochranné známky, aby napříště nestála formální podmínka grafické ztvárnitelnosti v cestě této, v mnoha ohledech, výhodné metodě.

Shrneme-li výše uvedené, v současnosti je možné zvukové ochranné známky v přihlášce specifikovat pomocí notového záznamu a komunitární známky navíc i pomocí sonogramu za současného uložení zvukového záznamu MP3.

5.1.6 Ochranné známky tvořené barvou

Demonstrativní výčet označení, která mohou být ochrannou známkou, byl rozšířen přijetím ZOZ o „barvy“.¹⁷⁰ Stejně tak ochranná známka Společenství může mít tuto formu, přestože Nařízení Rady tento druh označení výslovně nezmiňuje.¹⁷¹

Barevná označení jsou taková, která jsou graficky ztvárněna pouze abstraktně barvou nebo, jak vyplývá z § 1 odst. 1 písm. b) VOZ, kombinací více barev (dále jen „barvou“). Jedná se o označení, která jsou v rejstříku zapsána bez pevných obrysů, tvarů, rozměrů a prostorových ohraničení.¹⁷² Naopak při samotném označování konkrétních výrobků a služeb se barva užívá ve vyobrazení, které již určitý tvar a rozměr má (případně tvar a rozměr je dán

¹⁷⁰ Ochrana známkám tvořených barvou byla poskytnuta i za účinnosti předchozího známkového zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, přestože ve výčtu označení, která mohou být ochrannou známkou, barva výslovně zmíněna nebyla. Ochrana byla připuštěna rozhodnutím Vrchního soudu 7 A.16/1999. Viz právní věta rozhodnutí dostupná v HAJN: Práva k..., s. 309.

¹⁷¹ Dokazuje to jednak judikatura ESD (rozhodnutí „Libertel“), existence demonstrativního výčtu označení schopných zápisu a především Prováděcí nařízení, které v pravidlu 3 odstavce 5 s touto formou počítá.

¹⁷² Naopak barevné obrazové ochranné známky jsou již v přihlášce graficky ztvárněny v podobě mající tvar a rozměr a chráněno je právě toto ztvárnění a nikoli barva jako celek.

tvarem nebo obalem výrobku, který je známkou označen).¹⁷³ Toto barevné vyobrazení (obrázek, motiv,...) není ovšem samo o sobě chráněno, nýbrž ochrany požívá pouze samotná barva. Ochrana se vztahuje na všechna předem neurčená vyobrazení,¹⁷⁴ která budou provedena v této barvě s výjimkou případů, kdy by docházelo k zásahu do práv jiných osob.¹⁷⁵

Barva (případně jejich kombinace) musí být v přihlášce jasným, přesným, srozumitelným, trvanlivým a objektivním způsobem graficky ztvárněna. Tuto podmínku by samozřejmě nespĺňovalo pouhé vyobrazení barvy na papíře nebo předložení vzorku barvy, protože takovéto zobrazení se během času poškozuje, jak vyplývá z judikatury ESD.¹⁷⁶ Vnímání barev je navíc velmi subjektivní, protože každý člověk je vnímá jinak. Záleží přitom také na věku, pohlaví, povolání atd.¹⁷⁷ Přesný odstín barvy musí být v přihlášce přesně konkretizován, čehož se dá poměrně snadno dosáhnout uvedením čísla odstínu podle vzorníků barev PANTONE, CMYK či barevné stupnice RAL.¹⁷⁸

Konkretizaci pomocí vzorkovnice barev požaduje i VOZ, která v ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) normuje, že se v přihlášce uvede údaj o tom, zda je označení tvořené pouze barvou nebo kombinací barev včetně názvu či čísla barev s uvedením názvu použité vzorkovnice barev. Stejně tak je vyžadováno i přiložení barevného vyobrazení (reprodukce) označení (např. na listu papíru o velikosti A4).¹⁷⁹ Pokud je označení tvořeno kombinací barev, jsou na jeho grafické ztvárnění kladeny přísnější podmínky.¹⁸⁰

Barevná označení musejí mít, aby mohla být zapsána, stejně jako všechny ochranné známky, rozlišovací způsobilost. Obecně platí, že s výjimkou mimořádných okolností nemají barvy rozlišovací způsobilost od počátku, ale mohou ji získat až následným užíváním.

¹⁷³ Společnost Kraft Foods Schweiz Holding GmbH má registrovanou fialovou barvu, kterou používá při označování čokolád Milka. Tato barva je použita jednak jako barva obalu a jednak při vyobrazení fialové krávy. Vyobrazení krávy má již určitý tvar a rozměr. Tento tvar není ovšem sám o sobě chráněn známkovým právem jako ochranná známka, protože není registrován (stranou ponechávám možnost, že by se mohlo jednat o všeobecně známou známku). Pokud by někdo začal vyrábět čokolády a označoval je shodnou krávou v jiné barvě, nedošlo by k zásahu do práv k ochranné známce, protože společnost má chráněnou pouze fialovou barvu, a nikoliv i tvar krávy. Jelikož by tato barva nebyla použita (použita by byla barva jiná), nemohlo by se ani jednat o zásah do práv k ochranné známce. Společnost by se mohla domáhat pouze ochrany z titulu nekalé soutěže.

¹⁷⁴ Vlastník nemusí ani v době registrace vědět, jakým způsobem bude barvu při označování výrobků a služeb používat.

¹⁷⁵ Například pokud by byla fialová barva použita v takovém vyobrazení, které by měl jiný vlastník zaregistrované jako obrazovou ochrannou známku.

¹⁷⁶ Rozsudek ze dne 6. května 2003, *Libertel Groep BV v Benelux-Merkenbureau*, C-104/01, ECR p. I-3793.

¹⁷⁷ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví*, 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 106 - 107.

¹⁷⁸ HAJN: *Práva k...*, s. 308. Jelikož tyto vzorníky neobsahují všechny barvy, dá se jimi znázornit pouze omezený počet barev v závislosti na konkrétním druhu vzorníku.

¹⁷⁹ Viz § 1 odst. 2 VOZ.

¹⁸⁰ Blíže se těmito podmínkami zabýval ESD v rozsudku ze dne 24. června 2004, *Heidelberger Bauchemie GmbH*, C-49/02, ECR p. I-6129.

Existenci rozlišovací způsobilosti lze připustit před jakýmkoli užíváním jen za výjimečných okolností, zejména pokud je počet výrobků nebo služeb, pro které je požadován zápis, velmi omezený a pokud je relevantní trh velmi specifický.¹⁸¹

Rozlišovací způsobilost dále nemají ani barvy charakteristické pro určitý výrobek ve vztahu k tomuto výrobku.¹⁸² Naopak čím více je určitá barva pro určité výrobky neobvyklá, tím má barva větší rozlišovací způsobilost.¹⁸³ Vždy je třeba posuzovat neobvyklost s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu a vzhledem ke konkrétním výrobkům, pro které má být známka zapsána.¹⁸⁴

Barvy charakteristické pro určitý výrobek nejsou připuštěny k zápisu nejen z důvodu absence rozlišovací způsobilosti, ale též z důvodu ochrany veřejného zájmu, kterým je snaha umožnit přístup k těmto barvám i pro jiné subjekty, které nabízejí výrobky nebo služby stejného typu. V opačném případě by byli vlastníci ochranných známek zvýhodněni v hospodářské soutěži oproti ostatním soutěžitelům, kteří by tuto charakteristickou barvu užívat nesměli. Veřejný zájem lze spatřovat i v ochraně před „vyčerpáním barev“. Pokud by byl totiž Úřad k zápisu až příliš benevolentní, mohlo by docházet v krajních případech až k vyčerpání barevného spektra, které je sice na jednu stranu velmi rozsáhlé, ale na druhou stranu si je třeba uvědomit, že lidské oko není schopné rozeznat nepatrné odstíny barev, a proto má rozlišovací způsobilost pouze omezené množství barev.¹⁸⁵ Pro posouzení, zda je zápis v rozporu s veřejným zájmem, je relevantní i fakt, že zápis je požadován pro velký počet výrobků nebo služeb.¹⁸⁶

¹⁸¹ PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 201 - 205. Ačkoli se jedná o právní větu ESD z rozhodnutí „Libertel“, je použitelná i pro posuzování rozlišovací způsobilosti národním Úřadem.

¹⁸² Například v rozsudku ze dne 25. září 2002, *Viking-Umwelttechnik v OHIM*, T-316/00, ECR p. II-3715 bylo stanoveno, že šedá barva je přirozenou barvou materiálu a zelená pro zahradní nástroje. Dále pak v rozsudku ze dne 9. července 2003, *Stibl v OHIM*, T-234/01, ECR p. II-2867 bylo řečeno, že oranžová barva slouží obecně k upoutání pozornosti na nebezpečné části náradí, a tudíž nemá rozlišovací způsobilost pro motorové pily.

¹⁸³ Velmi originální a netypickou je barva lila ve spojitosti s čokoládovými výrobky, kterou si každý spojí s čokoládou Milka.

¹⁸⁴ Například červená barva by neměla rozlišovací způsobilost ve vztahu k bonbonům, a naopak ji má ve vztahu k mobilním telekomunikačním službám, což dokazuje i fakt, že ji má pro svoje služby zapsanou mobilní operátor Vodafone.

¹⁸⁵ BOŘUTOVÁ, Pavlína. *Netradiční známky v EU*. Brno, 2008, s. 30 - 31. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře obchodního práva. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.

¹⁸⁶ DVORÁKOVÁ: *Zápisná způsobilost...*, s. 106.

5.1.7 Prostorové ochranné známky

Ustanovení § 1 ZOZ normuje, že ochrannou známkou může být „*tvar výrobku nebo jeho obal*“. Tímto má zákonodárce na mysli skupinu známek, které se nazývají „prostorové“, „trojrozměrné“ či „3D“. Jedná se o známky, které mají tři rozměry, tj. délku, šířku a výšku.¹⁸⁷

Ochrana prostorových známek poskytovaná známkovým zákonem se může, a v praxi tomu také tak je, překrývat s ochranou podle zákona o ochraně průmyslových vzorů, protože tvar výrobku může být chráněn zároveň jako průmyslový vzor. Důvodem je především fakt, že ochrana průmyslového vzoru je časově omezena na maximálně 25 let,¹⁸⁸ kdežto ochranná známka může být opakovaně a neomezeně po deseti letech prodlužována.^{189 190}

Nevýhodou prostorových známek je, že je jejich trojrozměrný tvar ve většině případů omezuje v užívání v různých rozměrech a velikostech. Příklad uvádí R. Horáček ve své publikaci: „*tvar tablety léku nelze donekonečna zvětšovat ani zmenšovat z důvodu nepoživatelnosti*“.¹⁹¹ Toto tvrzení neplatí absolutně, protože v některých případech je možné trojrozměrné provedení použít v různých velikostech a rozměrech, aniž by to bylo na obtíž užítosti výrobku.¹⁹²

Aby prostorové označení získalo rozlišovací způsobilost, musí se jednat o takový tvar výrobku nebo obalu, který je pro dané výrobky neobvyklý a originální.¹⁹³

Pro prostorová označení má mimořádný význam výlučka ze zápisu uvedená v § 4 písm. e) ZOZ, podle níž se nezapíše do rejstříku označení „*keré je tvořeno výlučně tvarem, kerý vyplývá z povahy samotného výrobku nebo kerý je nezbytný pro dosažení technického výsledku anebo kerý dává výrobku podstatnou užitnou hodnotu*“. Jak konstatoval ESD,¹⁹⁴ smyslem výluk ze zápisu je zabránit, aby byl známkoprávní ochranou udělen jejímu majiteli monopol na technická řešení nebo užité vlastnosti výrobků, a tím dosáhnout konkurence v hospodářské soutěži a ochrany spotřebitelů, kteří budou moci tato řešení a vlastnosti požadovat i u jiných výrobců. Zajímavé je tvrzení ESD, že vyloučení ze zápisu z důvodu, že se jedná o „*označení, keré je tvořeno výlučně tvarem, kerý je nezbytný pro*

¹⁸⁷ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 52.

¹⁸⁸ Viz § 11 odst. 2 ZOPV.

¹⁸⁹ HAJN: *Práva k...*, s. 300.

¹⁹⁰ Viz § 29 odst. 2 ZOZ.

¹⁹¹ HAJN: *Práva k...*, s. 300.

¹⁹² Například tvar pneumatiky může být použit k reklamním účelům ve zmenšené nebo naopak zvětšené velikosti.

¹⁹³ Typickým příkladem prostorových ochranných známek jsou tvary lahví (Coca Cola, Becherovka) nebo tvary tablet. Registrován je i obal čokolády Toblerone nebo špička bot Adidas Superstar.

¹⁹⁴ Rozsudek ze dne 18. června 2002, *Koninklijke Philips Electronics NV v Remington Consumer Products Ltd*, C-299/99, ECR p. I-5475.

dosažení technického výsledku“ nemůže být překonáno důkazem, že existují i jiné tvary, které umožňují stejnou technickou funkci.¹⁹⁵

5.1.8 Chuťové ochranné známky

Chuťovou ochrannou známkou se zabýval ve svém rozhodnutí Úřad OHIM.¹⁹⁶ Přihlašovatel požadoval zapsání chutě specifikované jako „*chuť umělých jahod*“ pro farmaceutické preparáty. Zápis byl Úřadem OHIM samozřejmě odmítnut, protože grafické ztvárnění známky pomocí slovního popisu vůně není jasné, přesné a objektivní.¹⁹⁷

Doposud nebyla žádná chuťová ochranná známka Úřadem OHIM nebo Úřadem průmyslového vlastnictví zapsána.¹⁹⁸ Stejně, jako u čichových ochranných známek, by bylo možné teoreticky jejich existenci připustit, prakticky ale nebude možné takováto označení zapsat, protože doposud neexistuje žádný způsob, jakým by bylo možné chuť graficky ztvárnit a aby se zároveň jednalo o ztvárnění jasné, přesné, snadno dostupné, trvanlivé a objektivní. Chuť prozatím postrádá mezinárodně uznávaný identifikační kód, který by ji dokázal jednoznačně a přesně určit. Slovní popis chutě, jak bylo řečeno, je nedostačující.

5.1.9 Kombinované ochranné známky

Ochranná známka může být tvořena kombinací prvků známek slovních a obrazových, případně i prostorových. Podoba kombinovaná není v demonstrativním výčtu ustanovení § 1 ZOZ výslovně zmíněna, ale z povahy věci vyplývá, že pokud jsou povoleny jednotlivé prvky, není rozumný důvod, proč by neměla být povolena i jejich vzájemná kombinace.

Výhodou kombinovaných známek je, že se může skládat z prvků, které jsou samotné zápisu neschopné, protože kombinací těchto prvků může vzniknout známka, která získá jako celek zápisnou způsobilost.¹⁹⁹ Prvky, které je možné zhojit jejich zařazením do kombinované ochranné známky, mohou být zápisu neschopné z důvodu, že jsou popisného charakteru, druhovým označením, bez rozlišovací způsobilosti nebo podobné či shodné s jinými ochrannými známkami.

¹⁹⁵ DVOŘÁKOVÁ: Zápisná způsobilost..., s. 111.

¹⁹⁶ Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 120/2001-2 ze dne 4. 8. 2003.

¹⁹⁷ Pro upřesnění, odmítnut byl zápis chuťové ochranné známky v tomto konkrétním případě. Nedošlo k popření existence chuťových známek jako takových.

¹⁹⁸ DVOŘÁKOVÁ: Zápisná způsobilost..., s. 108.

¹⁹⁹ Tento přístup se uplatňuje v našich podmínkách. Existuje ovšem i přísnější přístup pro posouzení zápisné způsobilosti ochranných známek, který vyžaduje, aby všechny prvky, ze kterých se známka skládá, byly zápisu způsobilé, tj. aby měly rozlišovací způsobilost, nebyly zaměnitelné a nebyly ze zápisu vyloučeny. Jednotlivé prvky se v tomto případě zkoumají zvlášť. LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 51 - 52.

Ochrana je poskytována známce jako celku a nikoliv jednotlivým prvkům. V praxi může dojít k tomu, že jednotlivé komponenty, ze kterých se známka skládá, jsou samy způsobilé být ochrannou známkou, neboť mají rozlišovací způsobilost a splňují i další zákonné náležitosti. Záleží jenom na vůli vlastníka kombinované ochranné známky, zda si nechá i tyto jednotlivé její komponenty zaregistrovat jako samostatné ochranné známky, které budou mít svoji vlastní ochranu. V takovém případě by byla chráněna kombinovaná známka jako celek a zvláště i její jednotlivé komponenty.²⁰⁰

5.1.10 Další formy ochranných známek

Začínají se objevovat i další druhy známek a je jenom otázkou času, kdy dojde k jejich většímu rozšíření. Zajímavé bude sledovat, jaký k nim zaujme postoj ESD a jaké stanoví pro jejich zápis předpoklady. Rozvoj těchto známek probíhá na unijní úrovni.

Do této skupiny patří **orientační známky (position marks)**, které jsou tvořené určitým typem trojrozměrné známky.²⁰¹ Touto formou známek se dokonce zabýval i Úřad OHIM v případě „ROTER PUNKT“.²⁰²

Dalším druhem jsou **hmatové známky (tactile marks)**, které jsou schopné rozlišovat výrobky na základě doteku. K nim se vyjádřil OHIM v případě „FIVE RIBBS“, ve kterém byla požadována ochrana očních čoček na boku opatřených rýhami.²⁰³

V současné době jsou u Úřadu OHIM zaregistrované i **hologramové známky (hologram marks)**.²⁰⁴

Prozatím u zrodu jsou známky **posuňkové (gesture marks)**, **pohybové (motion marks)** a **světelné (light marks)**.²⁰⁵

²⁰⁰ Například společnost Nike vlastní kombinovanou ochrannou známkou sestávající se z nápisu „Nike“ a „fajfky“, obrazovou skládající se pouze z „fajfky“ a slovní obsahující samotné slovo „Nike“.

²⁰¹ Například hvězda u Mercedesu.

²⁰² Rozhodnutí OHIM č. R-983/2002-3.

²⁰³ Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 448/1999-2 ze dne 21. 3. 2001.

²⁰⁴ Například číslo přihlášky 2117034. Dostupné v databázi ochranných známek na <<http://www.upv.cz/cs/sluzby-uradu/databaze-on-line/databaze-ochrannych-znamek/narodni-databaze.html>>.

²⁰⁵ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost..., s. 111 - 112. Podrobněji k těmto dalším formám ochranných známek v SANDRI, Stefano, RIZZO, Sergio. *Non-Conventional Trade Marks and Community Law*. Leicester: MARQUES, 2003, s. 56-57.

5.2 Označení původu a zeměpisná označení

Označení původu a zeměpisná označení mohou mít pouze slovní podobu. Složena jsou obvykle z názvu území (název oblasti, obce, určitého místa nebo země) a názvu zboží, na kterém se převážně uplatňuje jeden z dále uvedených činitelů. Zaprvé to může být činitel lidský, který spočívá v mimořádné manuální zručnosti, dovednosti nebo dlouhodobé výrobní tradici.²⁰⁶ Druhým je činitel přírodní, mezi který patří specifické klimatické podmínky, složení půdy nebo vody.²⁰⁷ Za třetí může docházet i ke kombinaci těchto dvou činitelů.²⁰⁸

Při tvorbě označení musí být respektovány výluky ze zápisu obsažené v § 4 ZOP. Do rejstříku nemůže být zapsáno označení, jehož doslovné znění sice pravdivě označuje území, ze kterého zboží pochází, přesto je však způsobilé vyvolat mylnou domněnku, že zboží pochází z jiného území.²⁰⁹

Dále nemůže být zapsán obecný název druhu zboží, a to bez ohledu na to, zda zboží pochází z takto vymezeného území. Zákonná definice vymezuje obecný název druhu zboží jako označení, které se stalo pro takovéto zboží běžným názvem, přestože se vztahuje k území, kde bylo toto zboží původně vyrobeno nebo uvedeno na trh.²¹⁰ Řeč je o druhových označeních, které může užívat kdokoliv, a proto se kvůli své všeobecnosti nemůže stát označením původu nebo zeměpisným označením. Druhovým označením je i takové označení, které bylo původně označením původu nebo zeměpisným označením, ale v důsledku jeho užívání v obecné mluvě začalo sloužit i k označování kategoricky shodného zboží, které již nepochází z území označeného názvem. Jinými slovy došlo ke zdruhování označení původu nebo zeměpisného označení.²¹¹

Při zápisu musí být také brán zřetel na to, aby nedošlo ke kolizi s jinými právy průmyslového vlastnictví. Zapsáno nemůže být pro shodné zboží označení, které je již shodné s chráněným označením původu, zeměpisným označením, všeobecně známou známkou či zapsanou ochrannou známkou nebo označení shodné s názvem odrůdy rostlin nebo plemene zvířat, které by v důsledku této shody mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném

²⁰⁶ Například Pardubický perník nebo Jablonecké sklo.

²⁰⁷ Například Poděbradská minerální voda.

²⁰⁸ Příkladem, kde dochází ke kombinaci výše uvedených prvků, je Budějovické pivo.

²⁰⁹ Pokud se řekne slovo Vídeň, každý si vybaví hlavní město Rakouska, a nikoli obec nacházející se v okrese Žďár nad Sázavou. V případě, že by se na území této obce vyrábělo nebo zpracovávalo nějaké zboží, jehož vlastnosti či kvalita by byly dány nebo by je bylo možné přičíst tomuto území, byly by žádosti o zápis označení původu nebo zeměpisného označení obsahující v sobě prvek „Vídeňský“ nejspíš zamítnuty, přestože takovéto označení pravdivě označuje území, ze kterého zboží pochází. Důvodem je právě skutečnost, že by označení mohlo vyvolat mylnou domněnku, že pochází z jiného území, v daném případě z hlavního města Rakouska.

²¹⁰ § 2 písm. d) ZOP.

²¹¹ HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 288.

původu zboží. Výjimka platí pouze pro vína, u kterých může být při splnění zákonných podmínek zapsáno do rejstříku dvě nebo více označení původu nebo zeměpisných označení, která obsahují stejně psané nebo stejně znějící (homonymní) názvy míst.

5.3 Obchodní firma

5.3.1 Zásady tvorby

Obchodní firma může mít na rozdíl od ochranných známek, kterými může být jakékoliv označení schopné grafického ztvárnění, pouze slovní podobu. Nepřipouští se proto firma, která by měla obrazovou, prostorovou, zvukovou, barevnou či jinou podobu.²¹² Tato slovní podoba je vázána striktními pravidly. Firmu nemůže tvořit jakékoliv slovo, ale naopak je nutné při tvorbě dodržovat požadavky, pravidla a zásady tvorby, o kterých bude dále řeč. Firemní právo chrání pouze fonetické znění obchodní firmy a nikoli i její vizuální podobu, která by ovšem mohla být chráněna známkovým právem nebo právem nekalé soutěže.²¹³

Firma se skládá z firemního kmene (*corpus firmae*, vlastní název),²¹⁴ jež je jejím základem, a z dodatků, které jsou jakýmsi „příslušenstvím“ kmene.²¹⁵ Dodatky mohou být obligatorní nebo fakultativní.²¹⁶ Podle obsahu firemního kmene rozeznáváme firmu osobní, věcnou, fantazijní, číselnou a kombinovanou.

Při tvorbě obchodní firmy musí být dodržovány určité zásady. Některé z nich uvádí výslovně obchodní zákoník (zásada nezaměnitelnosti a zákazu klamavosti²¹⁷) a k některým lze dospět pouze výkladem (zásada pravdivosti, firemní povinnosti, jasnosti, jednotnosti a firemní přísnosti).^{218 219}

Zásada **nezaměnitelnosti** neboli výlučnosti požaduje, aby firma podnikatele nebyla zaměnitelná s jinou již existující firmou na území ČR. Zaměnitelné jsou nejen firmy úplně shodné, ale též firmy podobné pokud hrozí nebezpečí zaměnitelnosti. Zásada se týká i těch podnikatelů, kteří mají zcela odlišný druh podnikání.²²⁰ S ohledem na skutečnost, že obchodní zákoník umožňuje uzavírání smluv i v ústní podobě, musí být rozlišitelnost postřehnutelná nejen zrakem, ale též i sluchem.²²¹ K částečnému prolomení této zásady dochází v případě

²¹² JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: podle stavu k 1. 1. 1996: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996, s. 84.

²¹³ Často dochází k případům, kdy znění obchodní firmy je současně ochrannou známkou.

²¹⁴ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 13.

²¹⁵ Tamtéž s. 12.

²¹⁶ Firemním dodatkem ve smyslu § 8 ObchZ není „dodatek, že jde o odštěpný závod“ uváděný v § 7 odst. 1 ObchZ, ani označení provozovny podle § 7 odst. 3 ObchZ a ani dovětek k firmě „v likvidaci“ podle § 70 odst. 2 ObchZ. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Firemní dodatky I. Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 5, s. VIII. .

²¹⁷ Viz ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ: „Firma nesmí být zaměnitelná s firmou jiného podnikatele a nesmí působit klamavě“.

²¹⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, PLÍVA, Stanislav. In ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 21.

²¹⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 28.

²²⁰ KULHÁNEK, Martin. Pojetí a základní zásady firemního práva. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 7, s. 296.

²²¹ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 13. Zaměnitelně tedy působí slovo Švarc s německým Schwarz, které zní shodně.

fírem podnikatelů, jejichž podniky přísluší k témuž koncernu. V takovém případě mohou firmy obsahovat shodné prvky, pokud obsahují současně i dodatek o příslušnosti ke koncernu a jsou-li dostatečně navzájem rozlišitelné.²²²

Zásada zákazu klamavosti požaduje, aby firma neobsahovala nic, co by mohlo vyvolat klamavou představu o podnikateli nebo o jeho předmětu podnikání.²²³

Zásada jasnosti vyjadřuje požadavek, aby údaje o podnikateli byly ve firmě vyjádřeny srozumitelně a jasně a aby nezaslídily pravý stav věci.²²⁴ Slovy L. Lochmanové: „*Ve firmě by nemělo být obsaženo nic nepřesného o podnikateli, jeho podniku, nic co by mohlo „zatemnit“ podnikatele nebo předmět jeho podnikání, a tím uvádět podnikatelskou a spotřebitelskou veřejnost v omyl*“.²²⁵ Jelikož by měla působit firma jasně i po stránce jazykové, souvisí s touto zásadou problematika používání cizojazyčných výrazů v obchodní firmě, protože jejich použití může vzbuzovat zahraniční původ podnikatele. Na tuto problematiku existují dva různé názory. První z nich je vybudován na požadavku výlučnosti českého textu firmy.²²⁶ Naproti němu druhý názor je představován zejména praxí rejstříkových soudů, která je k této problematice shovívavá. Pro tento názor dále mluví fakt, že jej zákon výslovně nezakazuje a také to, že cizojazyčný výraz má obvykle silnou rozlišovací schopnost. Pravdu bychom měli hledat někde mezi oběma názory. Běžně lze tedy užívat takových výrazů, které jsou pro společnost a spotřebitele vžitě a dostatečně známé. Plně se ztotožňuji s názorem M. Kulhána, který k tomu dodává: „*[...] v českém jazyce musí být výlučně: česká jména osob, názvy právnických osob zřízených zákonem, dodatky označující sídlo či místo podnikání a dodatky o právní formě právnických osob*“.²²⁷

Zásada pravdivosti spočívá v tom, že veškeré informace uvedené ve firmě musí být pravdivé a shodovat se se skutečností. Jestliže bude firma podnikatele obsahovat název povolání nebo činnosti, mělo by se jednat o takovou činnost, která je předmětem jeho podnikání nebo kterou skutečně provozuje.²²⁸ Názvy obcí uvedené ve firmě (nejčastěji v

²²² HEROLDOVÁ, Hana. In DĚDIČ, Jan a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář: díl 1*. Praha: Polygon, 2002. s. 87. Blíže k firmě podnikatelů příslušejících k témuž koncernu v BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 32.

²²³ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 27.

²²⁴ Tamtéž s. 22.

²²⁵ LOCHMANOVÁ: *Základy...*, s. 28.

²²⁶ Argumenty pro tento přístup shrnuje ve své práci M. Kulhánec: „*Ve prospěch prvního stanoviska je možné uvést, že institut obchodního jména upravuje český zákon, jehož text je psán v českém jazyce a je platný a účinný na území České republiky. Proto také povinnost, pro jejichž plnění je písemná forma stanovena (např. zápis obchodního jména), musí být v jazyce českém. Navíc podnikatel by měl mít zájem, aby jeho označení bylo jasné a srozumitelné pro co možná nejširší vrstvu občanů státu, v němž působí. Také tento občan - spotřebitel má přirozený zájem rozumět firmě „svého podnikatele“, a je tedy ve veřejném zájmu, aby tomu tak bylo*“.

KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.

²²⁷ KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.

²²⁸ V rozhodnutí Váž. 4 203 (z r. 1924) byl navíc vysloven požadavek: „*Firemní dodatek „doktor“ lze připustit jen tehdy, nabyla-li ho osoba, jejíž jméno je součástí firmy, na některé tuzemské vysoké škole, neb byl-li její titul doktorský, dosažený v cizině, nostrifikován*“.

Obdobně je možné tuto právní větu vztáhnout na povolání „advokát“, „notář“, „auditor“ apod.

podobě místního dodatku) by se měly krýt s úředním názvem obce,²²⁹ a navíc by měly být shodné i s místem podnikání nebo sídlem. Jména, názvy a obchodní firmy právnických a fyzických osob mohou být uvedeny ve firmě právnické osoby pouze v případě, že jsou tyto osoby jejími společníky nebo členy. V rozporu s touto zásadou je připuštění tzv. staré firmy, kterou v současnosti umožňuje naše právní úprava. Podmínkou je, že vedle staré firmy podnikatel uvede nástupnický dodatek²³⁰ (§ 11 odst. 1 ObchZ) nebo dodatek obsahující nové jméno (§ 11 odst. 2 ObchZ). Se zásadou souvisí i problematika používání adjektiv „první“ a „největší“, která by měla být použita jen v případě, že subjekt skutečně splňuje tyto vlastnosti.²³¹ Nadále by nemělo být používáno ani slovo „EURO“ na začátku firmy, pokud se nebude jednat o podnik evropské dimenze nebo alespoň o podnik s obchodními vztahy k evropskému trhu. Obdobně se to týká veškerých geografických označení naznačujících celostátní působnost, pokud ve skutečnosti bude subjekt provozovat pouze činnost lokální, nebo označení jako je „velkoobchod“, jestliže tomu nebude skutečný rozsah obchodu odpovídat.²³²

Se zásadou pravdivosti úzce souvisí **zásada přiměřenosti**, která požaduje, aby se firma oprostila od všeho přehnaného.

Podle zásady **jednotnosti** může mít jeden podnikatel pouze jednu obchodní firmu. Přitom je nerozhodné, zda má podnikatel více živností.²³³ Prolomením této zásady není, pokud si dá podnikatel do obchodního rejstříku zapsat zároveň překlad své firmy do některého cizího jazyka/cizích jazyků a jestliže tento překlad užívá při své zahraničněobchodní činnosti namísto českého znění.²³⁴ K překladu firmy do cizího jazyka se pojí i dvě prvorepubliková rozhodnutí, která jsou prakticky použitelná i dnes. Rozhodnutí Váž. 6100 (z r. 1926) říká: „Překlad firmy do cizího jazyku musí odpovídat úplně znění firmy původně zvolené a již zapsané“. Druhé rozhodnutí Váž. 6241 (z r. 1926) vyslovené pravidlo trochu zmírnilo, když v odůvodnění bylo stanoveno: „Netřeba ovšem překladu otrocky věrného, jakmile by tím trpěla jazyková znění firmy. Překlad musí především vystihnout smysl původní firmy, hlavně firmy věcné, a přiblížit se pokud možno jejímu doslovnému znění“. Se zásadou jednotnosti souvisí

²²⁹ Jedná se o právní větu prvorepublikového rozhodnutí Váž. 5 429 (z r. 1925).

²³⁰ Tento dodatek nemusí obsahovat jméno nástupce. Viz PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář ke obchodnímu zákoníku: I. díl*. Praha: ASPI, 2004, s. 141. Postačující je dodatek „nabyvatel“. Firma by mohla znít tedy například takto: „ABC, s. r. o., nabyvatel“. Viz VEČERKOVÁ, Eva. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk (ed). *Obchodní zákoník: komentář: I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 49.

²³¹ KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.

²³² MUNKOVÁ, Jindřiška. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2000, s. 60.

²³³ Návrh nového občanského zákoníku (verze leden 2011) tuto zásadu již výslovně upravuje. Jeho ustanovení § 399 odst. 1 věta druhá normuje: „Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem“.

²³⁴ Tamtéž s. 61.

otázka, zda je možné zapsat vedle obchodní firmy do obchodního rejstříku i její zkratku. Krajský soud v Ostravě v rozhodnutí sp. zn. 15 Co 318/95, [R 47/1996 civ.] tuto možnost nepřipustil z důvodů, že by zápis zkratky vedl k pluralitě obchodních firem a že obchodní zákoník nepočítá s jinou variantou než s tou, že jeden podnikatel bude pouze nositelem jedné obchodní firmy. Existuje ovšem i rozhodnutí soudu publikované v PV 12/1994, ze kterého vyplývá, že je možné takovouto zkratku zapsat.²³⁵ Plně se ztotožňuji s názorem Krajského soudu v Ostravě, protože je jeho argumentace mnohem racionálnější a je respektována zásada jednotnosti.

Zásada **firemní povinnosti** vyjadřuje, že podnikateli zapsanému v obchodním rejstříku není ponechána volnost v rozhodování, zda chce mít firmu, ale naopak je mu ze zákona uložena povinnost ji mít.

Ze zásady **firemní přisnosti** vyplývá, že podnikatel podléhající firemní povinnosti se musí při tvorbě firmy řídit přesně stanovenými a podrobnými pravidly.²³⁶

Obchodní firma musí odpovídat též požadavkům práva nekalé soutěže. Obecně platí, že obchodní firma je chráněna po dobu, po kterou je její nositel zapsán v obchodním rejstříku.²³⁷ Výmazem subjektu z obchodního rejstříku se stává jeho firma volnou pro ostatní podnikatele. V případě proslulé firmy, která získala za své existence dobré jméno (goodwill), by mohl nový podnikatel těžit z její pověsti a veřejnost by se mohla nesprávně domnívat, že se jedná o tentýž subjekt. Nástrojem, který tomuto stavu zabraňuje, je právo nekalé soutěže (tzv. časová soutěž).

Respektovány musejí být dále předpisy z oblasti průmyslového vlastnictví.²³⁸ Zřetel musí být brán především na ochranné známky, se kterými by se mohla obchodní firma dostat do rozporu v případě, že by bylo její znění současně ochrannou známkou patřící někomu jinému, jemuž by zároveň svědčilo i právo priority.

*„Obchodní jméno nesmí narušovat ani obecnou mravnost, např. vulgární názvy nebo fašistická označení by mohly být chápány jako výkon práv podnikatele, který je v rozporu s dobrými mravy podle § 3 občanského zákoníku [...]“.*²³⁹

Jelikož musí mít obchodní firma rozlišovací způsobilost, nemůže být tvořena jenom samostatnými druhovými označeními.²⁴⁰

²³⁵ BAROTŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 25.

²³⁶ LOCHMANOVÁ: *Základy...*, s. 27.

²³⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky II. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 6, s. II - III.

²³⁸ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 23.

²³⁹ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 20.

²⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. In ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František, RIZMAN, Stanislav (ed). *Trestní zákon: komentář - díl II*. 6. vydání. Praha: C. H. BECK, 2004, s. 960.

Kromě těchto závazných pravidel a požadavků, existují i určitá nezávazná doporučení, kterými by se měl podnikatel řídit, pokud chce, aby se jeho firma dobře pamatovala, nepletla a působila jako reklama. Firma by především neměla být nesrozumitelná, špatně vyslovitelná a příliš dlouhá.²⁴¹

5.3.2 Obchodní firma fyzické osoby

Firmou fyzických osob se zabývá ustanovení § 9 odst. 1 ObchZ, které v první větě normuje: „*Firmou fyzické osoby musí být vždy její jméno a příjmení*“. Podnikatel fyzická osoba tedy nemá žádnou volnost při tvorbě svého firemního kmene a má povinnost ho koncipovat vždy jako osobní. V této větě je promítnut princip přísné pravdy²⁴² a zásada pravdivosti. Jméno a příjmení se uvádí ve firmě přesně tak, jak je zapsáno v osobních dokladech.²⁴³ Nesmí být použito zdrobnělin, přezdívek a domácích jmen.²⁴⁴ Jméno a příjmení musí být uvedeno současně, a to v plné podobě bez jakýchkoliv zkratk.²⁴⁵ Ze zákonné formulace též vyplývá pořadí, v jakém se jméno a příjmení uvádí. Firemní kmen musí nejprve obsahovat jméno a poté až příjmení. Libovolné pořadí povoleno není, protože by jinak mohly v některých případech vznikat problémy, který prvek je jménem a který příjmením. Veřejnost by poté těžko individualizovala osobu podnikatele a obchodní firma by mohla působit i klamavě.²⁴⁶

V případě, že podnikatelem bude žena, musí být její příjmení uvedeno v takové podobě, aby bylo všem jasné, že se jedná o ženu. Ve většině případů (nikoli bezvýjimečně) bude zakončeno koncovkou „-ová“.²⁴⁷ Ustanovení § 69 odst 1 ZM požaduje, aby příjmení žen bylo tvořeno v souladu s pravidly české mluvnice. Stejným způsobem by měla být tvořena i firma.

Jelikož zákon o matrikách umožňuje fyzickým osobám změnu jména i příjmení, je nutno poznamenat, že podnikatel musí použít takové jméno a příjmení, které mu v té době po právu náleží. V rozporu se zásadou pravdivosti by bylo, kdyby podnikatel používal své

²⁴¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. *Právo a podnikání*, 1996, roč. 5, č. 5, s. 7.

²⁴² LOCHMANOVÁ: *Základy...*, s. 28.

²⁴³ LOCHMANOVÁ: *Poznámky k problematice...*, s. 7.

²⁴⁴ Firma fyzických osob není v návrhu nového občanského zákoníku (verze leden 2011) založena na principu přísné pravdy, jak vyplývá z jeho ustanovení § 401, kde je stanoveno v odstavci 1: „*Člověk se zapisuje do obchodního rejstříku pod obchodní firmou tvořenou zpravidla jeho jménem*“ a v odstavci 2: „*Zapíše-li se člověk do obchodního rejstříku pod jinou obchodní firmou než pod svým jménem, musí být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby*“. Obchodní firma by tak mohla nově obsahovat i zdrobněliny a pseudonymy.

²⁴⁵ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 23.

²⁴⁶ Například křestní jména Petr a Pavel se často objevují i jako příjmení. Jméno a příjmení fyzické osoby může poté znít Pavel Petr nebo Petr Pavel. V případě, že by zákonodárce nestanovil závazné pořadí, bylo by prakticky nemožné rozpoznat, o jakou fyzickou osobu se jedná.

²⁴⁷ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 15.

původní jméno a příjmení. Prakticky se to nejvíce dotýká žen v souvislosti se změnou příjmení při uzavření manželství. Vdané ženy proto nemohou použít ve firmě své rodné příjmení a rozvedeným a znovu provdaným ženám je odepřeno použití příjmení svého předchozího manžela.²⁴⁸ Jiná situace nastane, pokud v průběhu podnikání dojde ke změně jména nebo příjmení podnikatele. V takovém případě má podnikatel na výběr dvě možnosti. Buď bude podnikat pod firmou tvořenou jeho novým jménem a příjmením, nebo na základě ustanovení § 11 odst. 2 ObchZ bude používat své dřívější. Druhá v pořadí uvedená možnost je podmíněna uvedením dodatku obsahujícího své nové jméno a příjmení, protože bez něho by byla firma v rozporu se zásadou pravdivosti. Firma s dodatkem obsahujícím nové jméno a příjmení by mohla znít „*Iva Jozífková, dříve Kalenská*“ nebo „*Iva Kalenská, nyní Jozífková*“.²⁴⁹ Tato alternativa umožňuje podnikatelům využít nadále své dobré pověsti, kterou doposud jejich firma na trhu získala.²⁵⁰ Každopádně obě možnosti budou vyžadovat zápis změny firmy do obchodního rejstříku.

Druhá věta ustanovení § 9 odst. 1 ObchZ dává možnost (nikoli povinnost) použít ve své firmě i dodatek, který odlišuje osobu podnikatele nebo druh podnikání, který se vztahuje zpravidla k této osobě nebo druhu podnikání. Jedná se o fakultativní dodatek, který může mít povahu osobní, věcnou, místní a po novele obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb. již i fantazijní. Do této doby se ohledně použití fantazijních dodatků vedly mezi teoretiky spory. Nyní se možnost fantazijního dodatku dovozuje ze zákonné dikce obsahující slovo „*zpravidla*“, které naznačuje, že se jedná o neuzavřený výčet.²⁵¹ Firma podnikatele může obsahovat všechny dodatky najednou nebo jenom libovolnou kombinaci některých z nich. Osobní dodatek symbolizuje rodinný poměr nebo obsahuje akademické tituly. Věcný dodatek se vztahuje k předmětu podnikání a místní k jeho místu. Naopak fantazijní nemá žádnou souvislost s podnikatelem, předmětem podnikání nebo místem podnikání a může jím být de facto cokoliv za podmínky, že to nebude v rozporu se zásadou jasnosti, klamavosti a pravdivosti. Jak byla řeč, jedná se o dodatky fakultativní a je na vůli podnikatele, zda je využije. Jiná situace ovšem nastane v případě, že firma podnikatele je zaměnitelná s firmou jiného podnikatele. V takovém případě je podnikatel povinen uvést k firmě dodatek, který ji dostatečně od ostatních odliší. Může se jednat o dodatek osobní, místní, věcný nebo fantazijní, případně opět o jejich libovolnou kombinaci. Vždy jich musí podnikatel uvést minimálně tolik, aby jeho firma získala potřebnou distinktivnost. V tomto

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ HEROLDOVÁ, Hana. In DĚDIČ, Jan a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář: díl 1*. Praha: Polygon, 2002, s. 85.

²⁵¹ Tamtéž s. 79.

rozsahu se z fakultativních dodatků stávají dodatky obligatorní. Obchodní zákoník v § 10 odst. 1 věta třetí normuje, že **zpravidla** bude u fyzické osoby postačující k odlišení uvedení jiného místa podnikání.²⁵² Zákodárce má na mysli uvedení místního dodatku. Ze zákonné formulace „zpravidla“ plyne, že ne vždycky bude uvedení místního dodatku zcela dostačující. V žádném případě nemůžeme tuto větu chápat jako nevyvratitelnou domněnku odlišení.²⁵³ Bude vždy záležet na posouzení individuálního případu. Ohledně místního dodatku se vedly diskuze, zda má být vyjádřen plnou adresou místa podnikání nebo pouze názvem obce. Nakonec převládá názor druhý.²⁵⁴ Bude-li mít fyzická osoba stejné jméno s jiným podnikatelem působícím v témže místě, bude muset podnikatel přistoupit k doplnění firmy o dodatky další.

Jelikož obchodní zákoník mlčí ohledně umístění dodatků, zůstává zodpovězení této otázky nejednoznačné a názory se na tuto problematiku různí. V současné době je převažujícím názorem podepřeným i rozhodovací praxí rejstříkových soudů, že dodatek je možné uvádět nejen za jménem a příjmením, ale též i před nimi.²⁵⁵ Tento názor se opírá o výklad založený na jazykovém významu slova „dodatek“, jenž znamená „přidat pro úplnost“ nebo „doplnit na náležitou míru“.²⁵⁶ Navíc pro tento liberálnější přístup mluví i fakt, že ohledně určité části dodatků problém ohledně umístění nemůže vzniknout, protože zákon jejich místo pevně určuje. Jedná se o zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, který u většiny akademických titulů normuje, že musí být uváděny před jménem.²⁵⁷

5.3.3 Obchodní firma právnické osoby

Obchodní firmou právnických osob se zabývá § 9 odst. 2 ObchZ, který odlišuje tvorbu firmy podle toho, zda právnické osoby vznikají zápisem do obchodního rejstříku (konstitutivní zápis) nebo zda vznikly již před ním.

Co se týká **první skupiny**, tou se zabývá první věta ustanovení § 9 odst. 2 ObchZ, která požaduje, aby firmou byl název, pod kterým je právnická osoba zapsána do obchodního rejstříku. Ustanovení se prakticky nejvíce vztahuje na obchodní společnosti a družstva. Mezi další právnické osoby, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku, patří komoditní

²⁵² Odlišně tomu je v případě právnických osob, kde uvedení jiného sídla nemá rozlišovací způsobilost.

²⁵³ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: I. díl*. Praha: ASPI, 2004, s. 136.

²⁵⁴ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 25.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ Dokonce již v prvorepublikovém rozhodnutí publikovaném jako Práv. 1909, s. 905 bylo judikováno: „Z označení „dodatek“ neplyne, že by nutně musel být uváděn jen za firemním kmenem“.

²⁵⁷ LOCHMANOVÁ: *Firemní dodatky I*, s. VI.

burzy²⁵⁸ a státní podniky.²⁵⁹ Při tvorbě kmene obchodní firmy je ponechána zásadně úplná volnost až na dále uvedené výjimky.²⁶⁰ Uplatněn je zde tak princip volné tvorby²⁶¹. Kmen může být proto konstruován jako osobní, věcný, číselný, fantazijní nebo smíšený (kombinovaný). Určité omezení volnosti tvorby představuje respektování dobrých mravů, zásad tvorby obchodní firmy a předpisů upravujících nekalou soutěž a práva průmyslového vlastnictví.

Volnost tvorby je dále omezena požadavky vyplývajícími ze zvláštních zákonů.²⁶² Firmy některých právnických osob musí nutně obsahovat určitá slova a naopak jiným než těmto subjektům je použití těchto slov odepřeno.²⁶³ Označení jako jsou „banka“, „spořitelna“, „pojišťovna“, „zajišťovna“, „centrální depozitář cenných papírů“, „regulovaný trh“, „burza cenných papírů“, „penzijní fond“, „uzavřený investiční fond“, „investiční společnost“, „spořitelni a úvěrní družstvo“ nebo „družstevní záložna“ mohou používat v obchodní firmě (v některých případech k tomu jsou dokonce povinny) pouze příslušné subjekty, kterým byl příslušným státním orgánem povolen předmět činnosti korespondující s tímto označením.²⁶⁴ Ostatním subjektům je naopak použití těchto označení zakázáno. Znění obchodní firmy je tak částečně stanovené zákonem a ohledně zbylé části je tvůrcům ponechána volnost. Ve výjimečných případech je volnost zcela popřena a celé znění obchodní firmy stanoví zákon.²⁶⁵

Pokud je firemní kmen koncipován jako **osobní**,²⁶⁶ firma právnické osoby obsahuje jména a příjmení, názvy nebo obchodní firmy fyzických a právnických osob (dále jen „jména“), které jsou jejími společníky nebo členy.²⁶⁷ Z ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ vyplývá, že jména jiných osob nelze do obchodní firmy zahrnout.²⁶⁸ Zakázáno je tedy použití jmen osob, které jsou zaměstnanci společnosti nebo jejími statutárními nebo dozorčími

²⁵⁸ Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů

²⁵⁹ Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů

²⁶⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena, KOBLIHA, Ivan. *Komentář ke obchodnímu zákoníku: část 1*. Praha: Linde, 1994, s. 52.

²⁶¹ LOCHMANOVÁ: *Základy...*, s. 28.

²⁶² Jedná se o zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změně některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, a zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících.

²⁶³ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 26.

²⁶⁴ HAVLÍN, Miroslav. Používání obchodního jména. *Právní rádce*, 1994, roč. 2, č. 10, s. 41.

²⁶⁵ Jedná se o zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví v § 3 odst. 2: „*Obchodní firmou akciové společnosti [...] je název České dráhy, a. s.*“.

²⁶⁶ V současné době nemusíme rozlišovat, zda se jedná o kapitálové společnosti nebo o společnosti osobní, protože všem těmto subjektům je umožněno tvořit jejich firemní kmen jako osobní. Odlišně tomu bylo za účinnosti všeobecného obchodního zákoníku, jehož ustanovení čl. 18 zakazovalo osobní kmen. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene II. *Právní rádce*, 2007, roč. 15, č. 1, s. 5.

²⁶⁷ HAJN, Petr, POKORNÁ, Jarmila. Jméno společníka jako součást obchodního jména. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 4, s. 135.

²⁶⁸ ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900: podle stavu k 1. 8. 2004*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004, s. 76.

orgány. Ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ se dále zabývá vlivem zániku účasti společníka nebo člena v právnické osobě na další užívání jeho jména v obchodní firmě. V případě, že společník nebo člen, jehož jméno je součástí firmy právnické osoby, přestal být společníkem nebo členem, může právnická osoba užívat dále jeho jméno jen s jeho souhlasem. V případě smrti nebo zániku společníka či člena se vyžaduje jeho předchozí souhlas anebo souhlas dědice²⁶⁹ nebo právního nástupce. Ustanovení představuje jednu z výjimek, kdy je součástí obchodní firmy jméno osoby, která již není jejím společníkem ani členem.

Oproti tvorbě firmy fyzické osoby, která musí nutně obsahovat celé její jméno a příjmení bez jakýchkoliv zkratk, firma právnické osoby může být tvořena pouze příjmením společníka/společníků (stejně tak člena/členů) společně s iniciálou křestního jména nebo pouze samotným příjmením.

Jelikož musí být při tvorbě obchodní firmy respektována i pravidla nekalé soutěže, obchodní firma právnické osoby by nemohla obsahovat jméno a příjmení osoby, která je jejím společníkem nebo členem v případě, že tato osoba byla do právnické osoby jako její společník či člen nastrčena za účelem, aby právnická osoba získala alespoň formální právo její jméno užívat. Zároveň by se muselo jednat o takové jméno a příjmení nastrčené osoby, jehož užitím by byla poškozena práva jiného soutěžitele. Muselo by se jednat buď o nebezpečí záměny (§47 ObchZ), nebo využívání pověsti (§48 ObchZ).²⁷⁰

Veřejné obchodní společnosti je jako jediné umožněno použít dodatek o právní formě „*a spol.*“ za předpokladu, že firma obsahuje příjmení alespoň jednoho ze společníků. Dodatek „*a spol.*“ nelze použít v případě, že firma veřejné společnosti obsahuje příjmení všech společníků. V takovém případě by firma mohla působit klamavě, protože by mohla vyvolat představu, že členem společnosti je i nějaká další osoba.²⁷¹

Co se týká **věcného kmene**, ten je odvozen od předmětu podnikání nebo činnosti právnické osoby. Kmen nesmí obsahovat taková slova, která by byla v rozporu se skutečností, protože v takovém případě by firma uváděla veřejnost v omyl. Například by klamavě působila firma takové právnické osoby, jejíž výlučným předmětem podnikatelské činnosti by byl prodej chladicí techniky, pokud by obsahovala slovo „Termo“.²⁷² V případě, že právnická osoba svůj předmět podnikání změní, měl by být změněn i její kmen.²⁷³

²⁶⁹ Blíže k pojmu dědic ve smyslu § 11 ObchZ v LOCHMANOVÁ, Ludmila. Kdo je dědicem firmy. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 11, s. 21 - 29.

²⁷⁰ Soud se tímto problémem zabýval v rozsudku Vážný č. 13670 ve věci žaloby Bat'a a. s., Zlín proti Bat'a a spol. MUNKOVÁ: *Ochranné známky...*, s. 82.

²⁷¹ BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVÁ: *Obchodní zákoník...*, s. 25.

²⁷² LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 20.

²⁷³ LOCHMANOVÁ: *Obchodní firma a tvorba firemního kmene I*, s. 5.

Fantazijní kmen je takový, který nepřináší žádnou informaci o předmětu podnikání nebo o osobě podnikatele. Můžeme za něho považovat i nejrůznější zkratky.²⁷⁴ Kmen zůstane fantazijním i tehdy, když je zkratka tvořena slovy, která mají souvislost s předmětem podnikání, pokud i nadále není tato souvislost obecně pro neinformovaného člověka srozumitelná.²⁷⁵ Obdobně jako ochranné známky mohou být tvořeny **číslly**, může mít i firemní kmen tuto podobu, což dokazuje praxe rejstříkových soudů.²⁷⁶

Konečně může být firemní kmen koncipován jako **smíšený**. V tomto případě je složen kombinací prvků osobních, věcných, fantazijních a číselných.²⁷⁷

Doposud byla řeč o firemním kmeni. Firma právnické osoby vyžaduje, jak normuje ustanovení § 9 odst. 2 ObchZ, aby její součástí byl i dodatek označující její právní formu. Jedná se o dodatek obligatorní, jehož podobu stanoví pro jednotlivé obchodní společnosti a družstva obchodní zákoník a pro ostatní právnické osoby zvláštní zákony. Určitý dodatek o právní formě nemůže samozřejmě ve firmě použít subjekt, jehož právní forma tomu neodpovídá. Ve většině případů dává zákon podnikateli na výběr z několika možností, jak může dodatek znít, a je na jeho vůli, kterou z nich si zvolí. Vždy si může vybrat jenom jednu variantu, kterou si запиše do obchodního rejstříku, a tu poté musí při právních úkonech používat.²⁷⁸ Ohledně umístění obligatorního dodatku o právní formě zákon mlčí, z čehož lze vyvodit, že může stát před i za firemním kmenem.²⁷⁹ V ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ je stanoveno: „*K odlišení firmy nestačí rozdílný dodatek označující právní formu*“. ²⁸⁰ Z toho vyplývá, že dodatek není sám o sobě dostatečně rozlišujícím prvkem ve firmách, jejichž firemní kmeny jsou jinak zaměnitelné nebo shodné. Jelikož není rozdílný dodatek schopný zabránit zaměnitelnosti firem, je nepřipustné, aby existovaly dvě firmy odlišující se navzájem pouze tímto rozdílným dodatkem.²⁸¹

Obchodní firma právnických osob, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku,²⁸² může samozřejmě kromě obligatorního dodatku obsahovat i dodatek o místě podnikání, který

²⁷⁴ Obdobně platí to, co bylo řečeno o zkratkovitých slovech u slovních ochranných známek.

²⁷⁵ PELIKÁNOVÁ: Firemní právo v ..., s. 5 - 6.

²⁷⁶ Například je v obchodním rejstříku zapsána pod spisovou značkou C 31758 firma „666, s. r. o.“.

²⁷⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 12, s. 5 - 6.

²⁷⁸ Pokud by přesto došlo k uvedení jiného dodatku, nemělo by mít takovéto pochybení vliv na platnost právního úkonu. BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 26.

²⁷⁹ Firma tedy může znít „XXX akciová společnost“ nebo „Akciová společnost XXX“. TOMSA, Miloš. Ke správnému užívání obchodního jména obchodních společností. *Obchodní právo*, 1997, roč. 6, č. 4, s. 19 - 20.

²⁸⁰ Judikatura se tímto směrem ubírala ještě dříve, než zákonodárce tuto větu zakotvil do ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ, což dokazují rozhodnutí OP 5/1994, s. 15 nebo PPP 6/1995, s. 27.

²⁸¹ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 19.

²⁸² Obchodní firmy právnických osob, jež nevznikají zápisem do obchodního rejstříku, by mohly obsahovat dodatek o místě podnikání v případě, že již tento dodatek obsahují i jejich názvy. Jak už bylo řečeno, při tvorbě firmy těchto subjektů se uplatňuje princip přísné pravdy a z něho plyne požadavek, aby firma byla totožná s názvem.

ovšem podle současné právní úpravy není schopný zabránit zaměnitelnosti jinak dvou shodně nebo podobně znějících firem.²⁸³ Jedná se o posílení zásady nezaměnitelnosti. Dodatek může stát buď až za dodatkem označujícím právní formu nebo mezi firemním kmenem a dodatkem označujícím právní formu.²⁸⁴

Druhou skupinu právnických osob tvoří ty, které vznikly již před tímto zápisem a které se do rejstříku zapisují na základě zvláštních právních předpisů. Jedná se například o obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, příspěvkové organizace nebo společenství vlastníků jednotek. Firmou těchto osob je jejich název, který musí být určen při jejich zřízení (§ 19b OZ) a který je uveden v písemné smlouvě nebo zakládací listině (§ 19 OZ). Tvorba firmy těchto osob je založena na principu přísné pravdy. Právnickým osobám tak není ponechána žádná volnost při konstrukci své firmy. Obchodní firma je vlastně zvláštním případem názvu právnické osoby a zákon nepřipouští, aby měla právnická osoba název a vedle něho odlišnou firmu.²⁸⁵ Samotný název právnické osoby není právem na označení (není totiž ani obchodní firmou). Stává se jím až zápisem do obchodního rejstříku prostřednictvím institutu obchodní firmy. Co se týká samotné tvorby názvu právnických osob, ta zřejmě přesahuje rozsah tématu práce, a proto se jí zabývat nebudu. Pouze uvedu, že jsou na ni kladeny prakticky stejné požadavky jako na tvorbu obchodní firmy.²⁸⁶ Názvem se zabývají i zvláštní právní předpisy, které upravují jednotlivé druhy právnických osob. Většina těchto předpisů vyžaduje, aby název právnické osoby obsahoval povinný dodatek o její právní formě,²⁸⁷ a zároveň zakazuje použití těchto dodatků v názvu jiných právnických osob, jež tuto právní formu nemají. V některých případech se zabývají zvláštní předpisy nejen dodatky o

²⁸³ Rozdílně tomu bylo před novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb., kdy obchodní zákoník obsahoval v ustanovení § 10 odst. 1 větu: „U právnické osoby postačí k odlišení od obchodního jména jiné právnické osoby uvedení jiného sídla, jestliže tyto osoby nepodnikají v tomtéž oboru nebo v oborech zaměřitelných při hospodářské soutěži.“

²⁸⁴ LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 18.

²⁸⁵ PELIKÁNOVÁ: *Komentář k...*, s. 52. Obdobně tvrdí K. Eliáš a J. Nykodým: „Název podnikajících právnických osob se označuje, jde-li o podnikatele zapsané do obchodního rejstříku, jako obchodní firma“. ELIÁŠ, NYKODÝM: *Občanský zákoník...*, s. 178.

²⁸⁶ Tvorbou názvu právnické osoby se zabývají K. Eliáš a J. Nykodým. Uvádějí, že název právnické osoby slouží k její identifikaci, a proto může mít název pouze jeden. Shodují se na tom, že je možné používat vedle českého názvu i název v cizojazyčných verzích za předpokladu, že je s českým zcela obsahově shodný. Registrovat však nelze zkratku názvu, protože by to vedlo k pluralitě názvů. Dalším požadavkem je nezbytná distinktivita. Název musí být tedy zvolen tak, aby byl schopný právnickou osobu od ostatních individualizovat. Nemohly by být použity slova významově zcela obecná bez rozlišovací způsobilosti. Název se musí od ostatních názvů právnických osob již existujících odlišovat a nesmí být s nimi ani zaměnitelný. Dále musí být název v souladu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 OZ), to znamená, že má být zásadně pravdivý a přiměřený, srozumitelný a neklamavý. Je třeba respektovat i skutečnost, že některé právní předpisy povolují použití určitých slov (např. „banka“) pouze v názvu určitých právnických osob a ostatní subjekty je použít nemohou. Autoři název právnické osoby dělí na kmen a dodatky. ELIÁŠ, NYKODÝM: *Občanský zákoník...*, s. 177.

²⁸⁷ Výjimkou jsou například příspěvkové organizace vzniklé podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, u nichž zákon nepožaduje, aby součástí názvu byl i dodatek o právní formě právnické osoby. Obchodní firma příspěvkové organizace by ovšem již s ohledem na třetí větu ustanovení § 9 odst. 2 ObchZ musela obsahovat dodatek o její právní formě.

právní formě, ale obsahují i požadavky na podobu samotného kmene názvu právnické osoby.²⁸⁸ Název je chráněn prostřednictvím příslušných ustanovení občanského zákoníku.

²⁸⁸ Například v § 9 odst. 14 zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno, že název společenství vlastníků jednotek musí obsahovat označení domu, pro který vzniklo, a musí v něm být obsaženo slovo "společenství".

Závěr

Právy na označení jsem se v práci zabýval především z hlediska jejich tvorby a vnější podoby. Další oblasti porovnání jsem ponechal z důvodu nedostatku prostoru bez povšimnutí. Jedná se ovšem o kritéria, která by stála o další vědecké zkoumání, protože doposud se jimi podrobně nikdo nezabýval. Jako velmi zajímavé se jeví „*dispozice s právy na označení*“. Dalšími by připadaly v úvahu například „*prostředky ochrany*“, „*vznik, zánik a trvání ochrany*“ nebo „*zápisné řízení*“.

Práce ukázala, že ochranné známky mohou mít nejrozmanitější podobu a že vývoj jejich podob není u konce, což dokazují poslední dobou se objevující ochranné známky světelné, pohybové, hmatové a jiné (*viz kapitola 5. 1. 10 Další formy ochranných známek*), jejichž rozvoj se uskutečňuje na unijní úrovni. K těmto podobám se prozatím nevyjádřil ESD, ale zabýval se jimi pouze Úřad OHIM. Zajímavé proto bude sledovat, jaký k nim zaujme ESD postoj a jaké stanoví předpoklady pro jejich zápis. Ochranné známky využívají téměř veškeré lidské smysly, pomocí nichž se dostávají do povědomí veřejnosti. Naopak obchodní firma, označení původu a zeměpisná označení mohou mít pouze slovní podobu. To ovšem neznamená, že nemohou být graficky ztvárněny a registrovány jako ochranná známka. Může docházet, a v praxi tomu tak i je, k souběhu ochrany všech tří institutů k jednomu označení.²⁸⁹

Ač může mít firma pouze slovní podobu, z práce vyplynulo, že ji nemůže tvořit každé slovo, ale že je její tvorba vázána přísnými pravidly. U obchodní firmy se jako u jediného práva na označení nesetkáme s unijní úpravou. Neexistuje tedy žádný institut jako „firma Společenství“, kdy by si podnikatel mohl nechat zapsat firmu s účinky pro celé Společenství a jeho firma by tak získala ochranu na celém jeho území. V současné době není vydána ani žádná směrnice, která by firemní právo v jednotlivých členských zemích sblížovala. Úprava obchodní firmy je tak ponechána především národnímu zákonodárství. Stroze je též regulována na mezinárodní úrovni (*viz kapitola 3. 3. 3 Úprava na mezinárodní úrovni*).

Jak bylo uvedeno v kapitole pojednávající o tvorbě a vnější podobě ochranných známek, judikatura ESD uznala i zvukovou podobu. Bližší podmínky týkající se vyobrazení známky v přihlášce následně upravilo Prováděcí nařízení, vnitřní pokyny týkající se řízení před Úřadem a rozhodnutí prezidenta OHIM č. EX-05-3 ze dne 10. října 2005. Jedná se ovšem o předpisy vztahující se výhradně na ochrannou známku Společenství a nikoliv na

²⁸⁹Například označení původu „KARLOVARSKÁ MINERÁLNÍ VODA“ je zároveň i ochrannou známkou a vlastníkem této známky, respektive oprávněnou osobou k označení původu, je společnost „Karlovarské minerální vody, a.s.“

národní ochranné známky. Bližší podmínky vyobrazení národní známky v přihlášce obsahuje vyhláška č. 97/2004 Sb., která se ovšem touto podobou vůbec nezabývá. Přestože by takováto mezera v právní úpravě neměla mít vliv na přípustnost zvukových národních ochranných známek, protože vyhovující způsob ztvárnění, kterým je notový zápis, vyplývá přímo z judikatury, de lege ferenda by bylo vhodné do prováděcí vyhlášky zařadit ustanovení, které by blíže stanovilo náležitosti přihlášek zvukových ochranných známek. Jak bylo uvedeno v kapitole zabývající se zvukovými ochrannými známkami, notovým zápisem nelze zaznamenat všechny zvuky (například zvuky zvířat). Takovéto zvuky je ovšem možné zaznamenat sonogramem v kombinaci s přiloženým zvukovým souborem. Tuto metodu umožnil úřad OHIM svými vnitřními předpisy pro ochranné známky Společenství. Jelikož tento způsob ztvárnění nevyplývá, jako tomu je v případě notového zápisu, z judikatury ESD, nýbrž z vnitřních předpisů, které nejsou na rozdíl od judikatury považovány za pramen práva, nebylo by možné se domáhat zápisu národní zvukové ochranné známky, která by byla graficky ztvárněná tímto způsobem. Tento problém by vyřešila jediné změna národní právní úpravy nebo nová judikatura ESD. Dále by bylo vhodné legislativně zakotvit, aby byl zvukový soubor přikládán i v případě, že je zvuk ztvárněn notovým zápisem, a aby byl následně tento soubor dostupný pro veřejnost způsobem umožňujícím dálkový přístup, jako to stanovuje Prováděcí nařízení pro zvukové ochranné známky Společenství.

Práce dále ukázala, že současná definice ochranné známky vyžadující grafickou ztvárnitelnost jako její nutný znak, prakticky zabraňuje existenci čichových ochranných známek. Řešením tohoto stavu by mohla být případná legislativní změna, která by alespoň u čichových ochranných známek ustoupila od lpění na požadavku grafické ztvárnitelnosti a stanovila by pro ně speciální požadavky pro registraci. Otázkou ovšem je, o jaké požadavky by se mělo jednat.

Bibliografie

Knihy

1. DĚDIČ, Jan a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Prospektrum, 1997. 1312 s.
2. DĚDIČ, Jan a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář: díl 1*. Praha: Polygon, 2002. 847 s.
3. DOBŘIČHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO*. Praha: Linde, 2004. 225 s.
4. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900: podle stavu k 1. 8. 2004*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004. 946 s.
5. HAJN, Petr, ČADA, Karel, HORÁČEK, Roman. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2005. 424 s.
6. HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2008. 527 s.
7. JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu*. 2. vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002. 265 s.
8. JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví: podle stavu k 1. 1. 1996: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha: Linde, 1996. 661 s.
9. KNAP, Karel, KUNZ, Otto, OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988. 444 s.
10. KNAP, Karel a kol. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994. 245 s.
11. LOCHMANOVA, Ludmila. *Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha: ORAC, 1997. 213 s.
12. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. Ostrava: Key Publishing, 2009. 260 s.
13. MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. BECK, 2009. 276 s.
14. MUNKOVÁ, Jindřiška. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2000. 122 s.
15. PELIKÁNOVÁ, Irena, KOBLIHA, Ivan. *Komentář k obchodnímu zákoníku: část 1*. Praha: Linde, 1994. 234 s.
16. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: I. díl*. Praha: ASPI, 2004. 607 s.

17. PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 363 s.
18. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk (ed). *Obchodní zákoník: komentář: I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. 1079 s.
19. SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 212 s.
20. ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav (ed). *Trestní zákon: komentář - díl II*. 6. vydání. Praha: C. H. BECK, 2004. 723 s.
21. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. BECK, 2009. 1397 s.
22. ŠVESTKA, Jiří a kol (ed). *Občanský zákoník: komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. BECK, 2006. 1465 s.
23. TELEČEK, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, 1994. 344 s.
24. TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde, 1997. 166 s.

Časopisy

25. DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví*, 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 105 - 113.
26. HAJN, Petr, POKORNÁ, Jarmila. Jméno společníka jako součást obchodního jména. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 4, s. 135 - 138.
27. HAVLÍN, Miroslav. Používání obchodního jména. *Právní rádce*, 1994, roč. 2, č. 10, s. 41 - 42.
28. JEŽEK, Jiří. Označení původu a zeměpisná označení. *Obchodní právo*, 2002, roč. 11, č. 12, s. 10 - 13.
29. KULHÁNEK, Martin. Pojetí a základní zásady firemního práva. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 7, s. 294 - 299.
30. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 5, s. I - XI.
31. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky II. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 6, s. IV - X.
32. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. *Právo a podnikání*, 1996, roč. 5, č. 5, s. 4 - 10.

33. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 12, s. 4 - 10.
34. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene II. *Právní rádce*, 2007, roč. 15, č. 1, s. 4 - 11.
35. MRÁZEK, Josef. Obchodní firma. *Právní rádce*, 2001, roč. 9, č. 4, s. 5 - 13.
36. PELIKÁNOVÁ, Irena. Firemní právo v novém obchodním zákoníku. *Právní praxe v podnikání*, 1993, roč. 2, č. 6, s. 1 - 11.
37. TELEC, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 11, s. 549 - 556.
38. TOMSA, Miloš. Ke správnému užívání obchodního jména obchodních společností. *Obchodní právo*, 1997, roč. 6, č. 4, s. 17 - 21.

Rozhodnutí

39. Rozsudek ze dne 12. prosince 2002, *Sieckmann v Deutsches Patent- und Markenamt*, C - 273/00, ECR p. I-11737.
40. Rozsudek ze dne 27. října 2005, *Eden SARL v OHIM*, T-305/04, ECR p. II-4705.
41. Rozsudek ze dne 27. listopadu 2003, *Shield Mark BV v Joost Kist*, C-283/01, ECR p. I-14313.
42. Rozsudek ze dne 24. června 2004, *Heidelberger Bauchemie GmbH*, C-49/02, ECR p. I-6129.
43. Rozsudek ze dne 25. září 2002, *Viking-Umwelttechnik v OHIM*, T-316/00, ECR p. II-3715.
44. Rozsudek ze dne 9. července 2003, *Stihl v OHIM*, T-234/01, ECR p. II-2867.
45. Rozsudek ze dne 18. června 2002, *Koninklijke Philips Electronics NV v Remington Consumer Products Ltd*, C-299/99, ECR p. I-5475.
46. Rozsudek ze dne 6. května 2003, *Libertel Groep BV v Benelux-Merkenbureau*, C-104/01, ECR p. I-3793.
47. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 156/1998-2 ze dne 11. 2. 1999.
48. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 708/2006-4 ze dne 27. 9. 2007.
49. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 120/2001-2 ze dne 4. 8. 2003.
50. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 448/1999-2 ze dne 21. 3. 2001.

51. Rozhodnutí OHIM č. R 983/2002-3.
52. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 A.16/1999.
53. Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. června 1995, sp. zn. 15 Co 318/95.

Internet

54. *Clarification on the registration of sounds as Community Trade* [online]. ADDLESHAW GODDARD, [cit. 19. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.addleshawgoddard.com/view.asp?content_id=3292&parent_id=3288>.
55. CHARVÁT, Radim. *Ochranná známka Evropských společenství* [online]. Právní rádce, 24. srpna 2004, aktualizováno 25. února 2005 [cit. 17. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.ihned.cz/download/economia/DOT/PR_PRIRUCKA/PRprirucka_08_2004.pdf>.
56. KUPKA, Petr. *Nová právní úprava ochranných známek* [online]. iHNed.cz, 24. února 2004 [cit. 2. listopadu 2010]. Dostupné na <<http://pravniciradce.ihned.cz/c1-14010510-nova-pravni-uprava-ochrannych-znamek>>.
57. *Onomatopoeia* [online]. Wikipedie [cit. 10. října 2010]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Onomatopoeia>>.
58. *Označení původu výrobků* [online]. Komora patentových zástupců České republiky, [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné na <http://www.patzastupci.cz/html/cz_puvod.html>.

Diplomové práce

59. BOŘUTOVÁ, Pavlína. *Netradiční známky v EU*. Brno, 2008. 60 s. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře obchodního práva. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.
60. PEŠTUKA, Vojtěch. *Zeměpisné označování výrobků v právu a praxi EU (ES)*. Brno, 2009. 64 s. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře mezinárodního a evropského práva. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

Důvodové zprávy

61. Důvodová zpráva k zákonu č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele
62. Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
63. Důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Rozšiřující literatura

64. BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law & Regulation*, 2000, č. 6, s. 48 - 55.
65. KUPKA, Petr. Znak obce jako ochranná známka. *Veřejná správa*, 2004, roč. 15, č. 21, s. 12 a 21.
66. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Kdo je dědicem firmy. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 11, s. 21 - 29.
67. SANDRI, Stefano, RIZZO, Sergio. *Non-Conventional Trade Marks and Community Law*. Leicester: MARQUES, 2003. 336 s.

Shrnutí

Práce se zabývá právy na označení, mezi které jsou řazeny ochranné známky, obchodní firma, zeměpisná označení a označení původu. Důraz je kladen zejména na porovnání jednotlivých práv na označení z hlediska jejich vnější podoby (formy) a pravidel tvorby. Práce je členěna na obecnou a zvláštní část. V obecné části je pojednáno o všeobecných otázkách, historickém vývoji, pramenech právní úpravy, funkcích a základních pojmech práv na označení. Zvláštní část se podrobně věnuje všem vnějším podobám, které mohou jednotlivá práva na označení mít. Autor přitom zohledňuje a vychází zejména z rozhodovací činnosti soudů. V případě ochranným známk hraje významnou roli i unijní právo včetně jeho judikatury.

Abstract

This diploma thesis deals with the rights to designation. They are classified on trademarks, company names, geographical indications and designations of origin. The comparison of the rights to designation from the aspect of their outer appearance and rules of formation are emphasized. The thesis is divided into general and special part. The general part deals with general issues, historical evolution, sources of legal regulation, functions and basic terms of the rights to designation. The special part is addressed to all outer appearances that can rights to designation have. The author draws on judicial decision (judgements). Significant role in the case of the trademarks has EU law including its judicature.

Seznam klíčových slov

- práva na označení
- obchodní firma
- ochranná známka
- zeměpisné označení
- označení původu
- duševní vlastnictví
- netradiční ochranné známky
- zvukové ochranné známky
- čichové ochranné známky

List of keywords

- rights to designation
- company name
- trademark
- geographical indications
- designations of origin
- intellectual property
- non-conventional trademark
- non-traditional trademark
- sound trademark
- smell trademark